ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 2026

Vyhlásené: 9. 10. 2026 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah dokumentu je právne záväzný.

247

NÁLEZ
Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 7/2026-88

V mene Slovenskej republiky

Ústavný súd Slovenskej republiky v pléne zloženom z predsedu Ivana Fiačana a sudcov Jany Baricovej, Ladislava Duditša, Libora Duľu (sudca spravodajca), Miroslava Duriša, Miloša Maďara, Petra Molnára, Petra Straku, Ľuboša Szigetiho, Roberta Šorla a Martina Vernarského o návrhu **skupiny 31 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky** na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky o súlade § 10 ods. 4 v časti „okrem výkonu funkcie člena disciplinárneho senátu“ zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a § 5 ods. 2 písm. a) v časti „podľa § 8 ods. 2“, § 5 ods. 2 písm. b) a c), § 6 ods. 2 v časti „Členovia disciplinárnych senátov podľa § 8 ods. 2 a“, § 7 písm. d), § 8 ods. 1 písm. d), § 8 ods. 2, § 11 ods. 1 písm. c) v časti „alebo § 8 ods. 2 písm. b)“, § 11 ods. 2, § 45 ods. 3 prvej vety a § 47b ods. 1 zákona č. 432/2021 Z. z. o disciplinárnom poriadku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (disciplinárny súdny poriadok) v znení neskorších predpisov s Ústavou Slovenskej republiky takto

r o z h o d o l :

1. Ustanovenie § 10 ods. 4 v časti „okrem výkonu funkcie člena disciplinárneho senátu“ zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ustanovenia § 5 ods. 2 písm. a) v časti „podľa § 8 ods. 2“, § 5 ods. 2 písm. b) v časti „jedného člena disciplinárneho senátu podľa § 8 ods. 1, dvoch“ a v časti „podľa § 8 ods. 2“, § 5 ods. 2 písm. c) v časti „podľa § 8 ods. 1“ a v časti „podľa § 8 ods. 2“, § 6 ods. 2 v časti „Členovia disciplinárnych senátov podľa § 8 ods. 2 a“, § 8 ods. 2, § 8 ods. 3, 4 a 5, § 11 ods. 1 písm. c) v časti „alebo § 8 ods. 2 písm. b)“, § 11 ods. 2 a § 47b ods. 1 zákona č. 432/2021 Z. z. o disciplinárnom poriadku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (disciplinárny súdny poriadok) v znení neskorších predpisov **n i e s ú v s ú l a d e** s čl. 2 ods. 2, čl. 141a ods. 6 písm. d), čl. 142 ods. 2 písm. c), čl. 142 ods. 3 a čl. 148 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Ustanovenia § 7 písm. d), § 8 ods. 1 písm. d) a § 45 ods. 3 prvá veta zákona č. 432/2021 Z. z. o disciplinárnom poriadku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (disciplinárny súdny poriadok) v znení neskorších predpisov **n i e s ú v s ú l a d e** s čl. 2 ods. 2 a s čl. 142 ods. 2 písm. c) Ústavy Slovenskej republiky.
3. Vo zvyšnej časti návrhu **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov

1. Ústavnému súdu bol 30. januára 2026 doručený návrh skupiny 31 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky (ďalej aj „skupina poslancov“ alebo „navrhovatelia“) na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) o súlade § 10 ods. 4 v časti „okrem výkonu funkcie člena disciplinárneho senátu“ zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon o sudcoch a prísediacich“ alebo „zákon č. 385/2000 Z. z.“), § 5 ods. 2 písm. a) v časti „podľa § 8 ods. 2“, § 5 ods. 2 písm. b) a c), § 6 ods. 2 v časti „Členovia disciplinárnych senátov podľa § 8 ods. 2 a“, § 7 písm. d), § 8 ods. 1 písm. d), § 8 ods. 2, § 11 ods. 1 písm. c) v časti „alebo § 8 ods. 2 písm. b)“, § 11 ods. 2, § 45 ods. 3 prvej vety a § 47 ods. 1 (ďalej aj „napadnuté ustanovenia“) zákona č. 432/2021 Z. z. o disciplinárnom poriadku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (disciplinárny súdny poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon č. 432/2021 Z. z.“) s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 48 ods. 1, čl. 141, čl. 141a ods. 1, čl. 141a ods. 6 písm. d), čl. 142 ods. 2 písm. c), čl. 142 ods. 3, čl. 148 ods. 1 a čl. 148 ods. 2 ústavy. V návrhu na začatie konania navrhovatelia zároveň navrhli, aby ústavný súd rozhodol o pozastavení účinnosti § 5 ods. 2 písm. a) v časti „podľa § 8 ods. 2“, § 5 ods. 2 písm. b) a c), § 7 písm. d), § 8 ods. 1 písm. d) a § 8 ods. 2 zákona č. 432/2021 Z. z.
2. Ústavný súd uznesením sp. zn. PL. ÚS 7/2026 z 11. marca 2026 prijal na ďalšie konanie návrh navrhovateľov v celom rozsahu. Návrhu na pozastavenie účinnosti § 5 ods. 2 písm. a) v časti „podľa § 8 ods. 2“, § 5 ods. 2 písm. b) a c), § 7 písm. d), § 8 ods. 1 písm. d) a § 8 ods. 2 zákona č. 432/2021 Z. z. nevyhovel.
3. Skupina poslancov v úvodnej časti svojho návrhu uvádza, že do 31. decembra 2020 bol ústavný rámec disciplinárneho konania proti sudcom vymedzený čl. 141a ods. 5 písm. g) ústavy, podľa ktorého do pôsobnosti Súdnej rady Slovenskej republiky patrilo voliť a odvolávať členov disciplinárnych senátov a voliť a odvolávať predsedov disciplinárnych senátov. Ústava tak predpokladala existenciu osobitného orgánu, ktorý označovala ako „disciplinárny senát“, a jeho kreáciu zverovala do pôsobnosti súdnej rady. Ústavným zákonom č. 422/2020 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov, došlo od 1. januára 2021 k zriadeniu Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky a súvisiacej novelizácii čl. 142 ods. 2 ústavy, ktorou sa najvyššiemu správnemu súdu zverilo rozhodovanie o disciplinárnej zodpovednosti sudcov [čl. 142 ods. 2 písm. c) ústavy]. Podľa navrhovateľov z označeného článku ústavy a súvisiacej časti dôvodovej správy vyplýva, že zámerom ústavodarcu bolo zrušenie disciplinárnych senátov kreovaných súdnou radou a prenesenie ich pôsobnosti na najvyšší správny súd, čím sa rozhodovanie o disciplinárnej zodpovednosti sudcov, prokurátorov a niektorých ďalších subjektov stalo riadnym výkonom súdnictva.
4. Svoje výhrady k nesúladu napadnutých ustanovení s referenčnými článkami ústavy skupina poslancov rozdeľuje do viacerých v zásade samostatných, aj keď čiastočne myšlienkovo prepojených častí.

I.1. K nesúladu napadnutých ustanovení s čl. 1 ods. 1 ústavy:

5. Skupina poslancov pripomína, že zákaz svojvôle ako integrálna súčasť princípu právneho štátu (čl. 1 ods. 1 ústavy) sa vzťahuje aj na činnosť Národnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „národná rada“) pri uplatňovaní jej zákonodarnej právomoci podľa čl. 86 písm. a) ústavy. Národná rada môže nepochybne upravovať postavenie súdov a sudcov, avšak nemôže tak robiť spôsobom, ktorým by svojvoľne zasahovala do princípu deľby moci, napríklad odňatím možnosti sudcov rozhodovať o určitých veciach. Toto odňatie môže mať povahu otvoreného odňatia (výslovné vylúčenie určitých otázok z právomoci súdov) alebo odňatia skrytého (formálne sa zachová právomoc súdu, ale obmedzí sa natoľko, že fakticky bude rozhodnutie v „rukách“ iných osôb než sudcov). Navrhovatelia zastávajú názor, že o taký prípad ide aj vtedy, keď sa rozhodovanie *«pod formálnou „hlavičkou súdu“ zverí tak vyskladanému rozhodovaciemu telesu,*

že sudcovia nemajú reálny vplyv na obsah rozhodnutia, aj keď sa navonok javí ako rozhodnutie „súdu“».

6. Napriek tomu, že zákonodarca môže upraviť príslušnosť súdov zákonom (čl. 48 ods. 1 ústavy), z tejto možnosti je podľa skupiny poslancov vyňatá ústavná právomoc najvyššieho správneho súdu podľa čl. 142 ods. 2 ústavy, a preto národná rada nesmie vykonávať svoju zákonodarnú právomoc takým spôsobom, že rozhodovanie v týchto otázkach fakticky odníme najvyššiemu správnemu súdu a jeho sudcom a zverí ich takým rozhodovacím telesám, v ktorých títo sudcovia nebudú mať na obsah týchto rozhodnutí rozhodujúci vplyv.

7. Podľa navrhovateľov viaceré okolnosti svedčia o tom, že účelom zákona č. 270/2025 Z. z., ktorým boli do zákona č. 385/2000 Z. z. a zákona č. 432/2021 Z. z. vložené napadnuté ustanovenia, bolo práve zbaviť najvyšší správny súd a jeho sudcov ich ústavne zverenej právomoci podľa čl. 142 ods. 2 písm. c) ústavy. Ani dôvodová správa bližšie nevysvetľuje, ako sa dá označené ústavné ustanovenie zosúladiť so zámerom zabezpečiť „vyššiu mieru zastúpenia celej súdnej sústavy“, keď práve čl. 142 ods. 2 ústavy dal ústavodarca jasne najavo, že právomoc rozhodovať o disciplinárnej zodpovednosti sudcov a iných osôb má byť zverená len najvyššiemu správnemu súdu, a nie „celej súdnej sústave“ ani inému orgánu, ktorého členov by volila súdna rada ako dovtedy. Za nejasnú považujú aj časť dôvodovej správy k § 10 ods. 4 zákona č. 385/2000 Z. z., podľa ktorej sa ním obnovuje právny stav existujúci do zriadenia najvyššieho správneho súdu, čím zákonodarca ponecháva nepovšimnuté práve zriadenie tohto súdu a s tým súvisiacu ústavnú zmenu vo vzťahu k rozhodovaniu o disciplinárnej zodpovednosti sudcov a ďalších osôb.

8. Z už uvedeného vyplýva, že skutočným cieľom napadnutých ustanovení bolo faktické odňatie právomoci sudcom najvyššieho správneho súdu, ktorú im priznáva čl. 142 ods. 2 písm. c) ústavy, v dôsledku čoho možno namietaný postup národnej rady označiť za svojvoľný a napadnuté ustanovenia za také, ktoré nie sú v súlade s čl. 1 ods. 1 ústavy.

I.2. K nesúladu § 7 písm. d), § 8 ods. 1 písm. d) a § 45 ods. 3 prvej vety zákona č. 432/2021 Z. z. s čl. 48 ods. 1, čl. 141a ods. 1, čl. 141a ods. 6 písm. d), čl. 142 ods. 2 a čl. 142 ods. 3 ústavy:

9. Ustanovenia § 7 písm. d) a § 8 ods. 1 písm. d) zákona č. 432/2021 Z. z. ustanovujú ako podmienku na to, aby sudca, ktorý bol riadne pridelený alebo preložený na najvyšší správny súd, mohol byť predsedom alebo členom disciplinárneho senátu, to, že je sudcom aspoň 10 rokov. Na druhej strane túto požiadavku následne relativizuje § 45 ods. 3 prvá veta zákona č. 432/2021 Z. z. tým, že za sudcovskú prax uznáva aj prax prokurátora.

10. Podľa navrhovateľov základným ústavným rámcom, ktorý dovoľuje zákonodarcovi zasahovať do vnútorného usporiadania výkonu súdnictva v konkrétnych veciach, je predovšetkým čl. 142 ods. 3 ústavy. Označené ustanovenie ústavy preto predpokladá, že súd rozhoduje zásadne v senáte (zloženom zo sudcov daného súdu, ktorí tým sú zákonnými sudcami), ak sa zákonodarca nerozhodne, že rozhodovanie o určitých veciach zverí jedinému sudcovi. Ďalej tvrdia, že čl. 145 ods. 2 ústavy dovoľuje zákonodarcovi upraviť funkčný postup sudcov, teda upraviť podmienky, za ktorých môžu byť pridelení k určitému súdu alebo preložení na iný súd. Z niektorých ďalších ustanovení ústavy zasa možno vyvodiť, že v určitých prípadoch možno konkrétneho sudcu vylúčiť z rozhodovania určitej veci, ak to je potrebné na ochranu práv účastníkov na nezávislý a nestranný súd (napríklad vylúčenie na námietku alebo oznámenie zaujatosti). Navrhovatelia sú presvedčení, že žiadne ustanovenie ústavy nedovoľuje, aby zákonodarca paušálne vylúčil určitú skupinu sudcov, hoci boli riadne pridelení alebo preložení na príslušný súd, z výkonu súdnictva na tomto súde len preto, lebo funkciu sudcu ešte nevykonávajú dostatočne dlho. Ústava v žiadnom svojom ustanovení nepredpokladá existenciu „starších“ a „mladších“ sudcov, ale pozná len jednotnú funkciu sudcu, ktorá sa buď vykonáva na určitom súde, alebo sa (v určitých prípadoch) nevykonáva. Pripustenie možnosti zákonodarcu vytvárať rôzne skupiny sudcov v rámci toho istého súdu podľa paušalizovaných kritérií (napr. trvanie praxe či výkonu funkcie) a podľa potreby ich vylučovať z účasti na výkone súdnictva v určitých veciach by podľa skupiny poslancov otvorilo prakticky neobmedzené možnosti zasahovať do práva účastníkov na zákonného sudcu.

11. Skupina poslancov je presvedčená, že § 7 písm. d) a § 8 ods. 1 písm. d) zákona č. 432/2021 Z. z. neprípustným spôsobom vylučujú všetkých sudcov najvyššieho správneho súdu, ktorí

nevykonávajú funkciu sudcu aspoň 10 rokov, z výkonu súdnictva vo veciach uvedených v čl. 142 ods. 2 písm. c) ústavy. Tým im zároveň znemožňujú ich zaradenie do rozvrhu práce a nedovoľujú im účasť na výkone súdnictva v týchto veciach, a to napriek tomu, že ide o veci, na ktoré je najvyšší správny súd príslušný, a napriek tomu, že boli na tento súd riadne pridelení alebo preložení.

12. Ústavná nesúladnosť označených ustanovení sa podľa navrhovateľov prejavuje aj v rovine neprimeraného zásahu do postavenia súdnej rady, pretože podľa čl. 141a ods. 6 písm. d) ústavy je to práve súdna rada, ktorá rozhoduje o pridelení alebo preložení sudcov. Súčasťou tejto jej úlohy je aj rozhodovanie o tom, ktorí sudcovia spomedzi tých, čo spĺňajú zákonné podmienky na pridelenie či preloženie na určitý súd, sú aj po všetkých stránkach najlepšie spôsobilí na takéto pridelenie či preloženie. Podobne ako pri predkladaní kandidátov na sudcov, ani pri rozhodovaní podľa čl. 141a ods. 6 písm. d) ústavy nemá súdna rada len notariálnu, resp. formálnu funkciu; naopak, jej úlohou ako ústavného orgánu sudcovskej legitimity je zodpovedne posúdiť, či určitý sudca má alebo nemá byť pridelený či preložený na určitý súd, teda či bude alebo nebude plne spôsobilý vykonávať súdnictvo vo všetkých veciach patriacich do právomoci a príslušnosti daného súdu. Rozhodnutie súdnej rady o pridelení či preložení je nielen nutnou, ale aj dostačujúcou podmienkou na to, aby sa sudca mohol považovať za plne spôsobilého na výkon súdnictva na súde, kam bol pridelený alebo preložený. S takýmto postavením súdnej rady nie je zlučiteľné, aby zákonodarca mohol následne spomedzi takto preložených či pridelených sudcov vykonávať ďalšiu „selekciu“ tých viac či menej spôsobilých na rozhodovanie v určitých veciach. Takáto selekcia by vo výsledku „rušila“ (negovala) rozhodnutie súdnej rady o pridelení či preložení sudcu, pretože by mu bránila vykonávať súdnictvo vo všetkých veciach súdu, kam bol pridelený alebo preložený. Povedané inak, takáto právna úprava je v priamom rozpore s oprávneniami súdnej rady vyplývajúcimi z čl. 141a ods. 6 písm. d) ústavy a v konečnom dôsledku aj v rozpore s jej úlohou orgánu sudcovskej legitimity v zmysle čl. 141a ods. 1 ústavy.

13. Z už uvedených dôvodov zastávajú názor, že paušálne vylúčenie sudcov najvyššieho správneho súdu, ktorí vykonávajú funkciu menej než 10 rokov, z výkonu funkcie predsedu a člena disciplinárneho senátu zasahuje do práva účastníkov disciplinárnych konaní na zákonného sudcu tohto súdu v zmysle čl. 48 ods. 1 ústavy a takáto regulácia pôsobí nad rámec možností zákonodarcu uvedených v čl. 142 ods. 3 ústavy. Označené ustanovenia oberajú riadne ustanovených sudcov tohto súdu o možnosť výkonu súdnictva na tomto súde podľa čl. 142 ods. 2 písm. c) ústavy a zároveň fakticky revidujú (a zbavujú účinkov) rozhodnutia súdnej rady podľa čl. 141a ods. 6 písm. d) ústavy o pridelení a preložení sudcov na najvyšší správny súd, čím zasahujú aj do jej postavenia ústavného orgánu sudcovskej legitimity v zmysle čl. 141a ods. 1 ústavy. Z už uvedených dôvodov § 7 písm. d) a § 8 ods. 1 písm. d) zákona č. 432/2021 Z. z. nie sú v súlade s týmito ustanoveniami. Pretože § 45 ods. 3 prvá veta zákona č. 432/2021 Z. z. je s týmito ustanoveniami nerozlučne spätý, ani toto ustanovenie nie je v súlade s uvedenými ustanoveniami ústavy.

I.3. K nesúladu § 10 ods. 4 zákona č. 385/2000 Z. z., § 5 ods. 2 písm. a), b) a c), § 8 ods. 2, § 11 ods. 1 písm. c), § 11 ods. 2 a § 47b ods. 1 zákona č. 432/2021 Z. z. s čl. 48 ods. 1, čl. 141 ods. 1, čl. 142 ods. 2, čl. 142 ods. 3, čl. 148 ods. 1, čl. 148 ods. 2 ústavy:

14. Skupina poslancov v odôvodnení návrhu formuluje svoje výhrady predovšetkým k súladu § 5 ods. 2 písm. a), b) a c) zákona č. 432/2021 Z. z. s čl. 2 ods. 2, čl. 142 ods. 2 a čl. 142 ods. 3 ústavy.

15. Na pozadí nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 22/95 z 26. septembra 1995 navrhovatelia formulujú svoje argumentačné predpolie, podľa ktorého ak čl. 142 ods. 2 ústavy zveruje tam uvedené právomoci priamo najvyššiemu správnemu súdu ako ústavou zriadenému orgánu, potom tieto právomoci musia zásadne vykonávať ústavní činitelia, ktorí tvoria najvyšší správny súd. Podmienky, za akých môže národná rada preniesť ich výkon na iné osoby, ustanovuje čl. 142 ods. 3 ústavy. Z označeného článku vyplýva, že súdy rozhodujú v senátoch alebo jediným sudcom. Pokiaľ ide o účasť iných osôb než sudcov, čl. 142 ods. 3 ústavy dovoľuje zákonodarcovi, aby v určitých prípadoch upravil „účasť prísediacich sudcov“ na rozhodovaní senátu. Zo zvolenej formulácie, že prísediaci sa len „zúčastňujú“ na rozhodovaní, možno vyvodiť, že je vylúčené, aby senát súdu pozostával výlučne z prísediacich. Ústava totiž za ústavných činiteľov, prostredníctvom ktorých súdy vykonávajú svoju právomoc, určila sudcov

a upravila aj ich ustanovenie, pridelenie a preloženie na konkrétny súd. Pripustenie možnosti, aby ústavnú právomoc súdov vykonávalo vo všetkých inštanciách (stupňoch) teleso, v ktorom sudcovia tvoria menšinu a v ktorom nemajú rozhodujúci vplyv na rozhodnutie tohto telesa, by totiž vo výsledku znamenalo, že súdna moc sa vykonáva len „za účasti“ sudcov, nie sudcami ako ústavnými činiteľmi. Zákonodarca môže upraviť počet sudcov v senáte a to, že v niektorých z týchto prípadov sa na rozhodovaní senátu zúčastnia prísediaci. V každom prípade však musí zabezpečiť, aby aspoň senát, ktorý rozhoduje v poslednom stupni, tvorili vo väčšine sudcovia najvyššieho správneho súdu. V opačnom prípade, teda ak by väčšinu senátu v každej inštancii tvorili iné osoby než títo sudcovia, by nebolo možné považovať takéto rozhodovanie za rozhodovanie najvyššieho správneho súdu, ale za prenesenie tohto rozhodovania na iné teleso, ktoré by svoje rozhodnutia len formálne vydávalo v mene tohto súdu. Vo výsledku by teda išlo o prenesenie právomoci najvyššieho správneho súdu na iné teleso, čo však ústava ani v čl. 142 ods. 2, ani ods. 3, ale ani v žiadnom inom ustanovení nedovoľuje.

16. Napadnuté ustanovenia § 5 ods. 2 písm. a), b) a c) zákona č. 432/2021 Z. z. už samy osebe spôsobujú, že sudcovia najvyššieho správneho súdu sú v disciplinárnych senátoch v menšine v prvom stupni, ako aj v odvolacom konaní. Naopak, väčšinu v nich tvoria osoby, ktoré nie sú sudcami najvyššieho správneho súdu, teda nie sú ústavnými činiteľmi toho ústavného orgánu, ktorému ústava zverila túto právomoc v čl. 142 ods. 2. Z už uvedených dôvodov skupina poslancov zastáva názor, podľa ktorého takáto právna úprava nemôže byť v súlade s čl. 142 ods. 2 ústavy, ale ani s čl. 142 ods. 3 ústavy, a keďže ústava nepredpokladá, aby právomoc uvedenú v čl. 142 ods. 2 ústavy vykonávali disciplinárne senáty „pôsobiace na najvyššom správnom súde“, tak existencia takýchto telies odporuje aj čl. 2 ods. 2 ústavy.

17. Pokiaľ ide o namietaný súlad § 10 ods. 4 zákona č. 385/2000 Z. z., § 8 ods. 2 až 5, § 11 ods. 1 písm. c), § 11 ods. 2 a § 47b ods. 1 zákona č. 432/2021 Z. z. s čl. 48 ods. 1, čl. 141 ods. 1, čl. 142 ods. 2, čl. 148 ods. 1, čl. 148 ods. 2 ústavy, skupina poslancov uvádza, že § 8 ods. 2 zákona č. 432/2021 Z. z. zavádza novú databázu „členov disciplinárneho senátu“, ktorých najzákladnejšou osobitosťou je, že má ísť len o sudcov, ktorí nevykonávajú funkciu na najvyššom správnom súde. Nadväzne na to § 11 ods. 2 písm. a) zákona č. 432/2021 Z. z. výslovne ustanovuje, že ak bude takýto sudca ustanovený do funkcie sudcu najvyššieho správneho súdu, jeho funkcia „člena disciplinárneho senátu“ zanikne. Znenie § 5 ods. 2 písm. a), b) a c), ale aj § 8 ods. 2 zákona č. 432/2021 Z. z. tieto osoby dôsledne označuje ako „členov disciplinárnych senátov“ a výslovne ich odlišuje od „prísediacich sudcov“, ktorí sú vymedzení v § 10 tohto zákona.

18. Z čl. 142 ods. 3 ústavy vyplýva, že senát súdu tvoria na jednej strane sudcovia (teda ústavní činitelia ustanovení v súlade s čl. 145 ods. 1 ústavy) a na druhej strane prísediaci sudcovia ustanovení podľa čl. 148 ods. 3 ústavy spomedzi iných osôb než sudcov. Systematický výklad čl. 142 ods. 3 ústavy tak vedie k tomu, že sudcovia nemôžu byť nikdy ustanovení za prísediacich sudcov na inom súde. Napokon takému normatívnemu riešeniu by bránil aj čl. 145a ods. 2 ústavy, podľa ktorého s výkonom funkcie sudcu je nezlučiteľný výkon funkcie v akomkoľvek inom orgáne verejnej moci, teda celkom zjavne aj výkon funkcie prísediaceho na akomkoľvek inom súde.

19. Navrhovatelia sú toho názoru, že zo vzájomného vzťahu čl. 141 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 142 ods. 1 a 2 ústavy vyplýva, že sudca je vždy spätý s konkrétnym súdom, na ktorom vykonáva svoju funkciu a v ktorého mene vykonáva súdnictvo. Ústava nepripúšťa, aby existovala akási skupina sudcov, ktorým by zákon priamo zveroval právomoc vykonávať súdnictvo v určitých veciach bez ohľadu na to, na ktorom súde vykonávajú svoju funkciu. Tento právny záver našiel svoj odraz aj v judikatúre ústavného súdu k otázke zákonného sudcu v zmysle čl. 48 ods. 1 ústavy, ktorá v sebe zahŕňa jednak právo nebyť odňatý zákonnému súdu, jednak právo nebyť odňatý zákonnému sudcovi.

20. Ďalej tvrdia, že zo vzájomnej súvislosti čl. 141a ods. 6 písm. d) a čl. 148 ods. 1 a 2 ústavy vyplýva, že pridelenie, preloženie a dočasné pridelenie sú jedinými ústavne predpokladanými spôsobmi, ktorými je sudca ustanovený na výkon funkcie na konkrétnom súde. Ide o jediné tri spôsoby, ktoré sú predpokladané ako kompetencia súdnej rady, ktorá je ústavným orgánom sudcovskej legitimity, a preto zastávajú názor, že je neprípustná existencia inej možnosti ustanovenia na výkon funkcie na určitom súde než pridelenie, preloženie alebo dočasné pridelenie naň. Iný výklad ústavy by potom umožňoval efektívne obchádzanie čl. 141a ods. 6

písm. d), ale aj čl. 148 ods. 1 a 2 ústavy. Podľa navrhovateľov je nevyhnutnou požiadavkou zásady zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy aj to, aby sudca nemohol vykonávať funkciu sudcu na dvoch súdoch súčasne. Jej prostredníctvom sa zabezpečuje, že zákonný sudca sa odvodzuje v prvom rade od zákonného súdu, a nie naopak.

21. Sumarizujúc už uvedené, konštatujú, že požiadavka, podľa ktorej nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi, vyplývajúca z čl. 48 ods. 1 ústavy v spojení s ústavnými zárukami, ktoré ústava dáva sudcom v súvislosti s preložením alebo dočasným pridelením podľa čl. 148 ods. 1 a 2, nevyhnutne vedú k záveru, že jedného sudcu nemožno ani súčasne prideliť, ani preložiť, ani dočasne prideliť tak, aby vykonával súdnictvo na viacerých súdoch súbežne. Vzhľadom na to je celý inštitút „členov disciplinárneho senátu“ vytvorený § 8 ods. 2 zákona č. 432/2021 Z. z. a umožnený § 10 ods. 4 zákona č. 385/2000 Z. z. v nesúlade s čl. 46 ods. 1, ale aj čl. 146 ods. 1 a čl. 148 ods. 2 ústavy. Okrem toho tým, že tento inštitút zveruje vykonávanie súdnictva priamo určitej skupine sudcov (zvolených do „databázy“), hoci sú pridelení na výkon funkcie na iné súdy než najvyšší správny súd, predpokladá, že súdnictvo nebude vykonávať najvyšší správny súd len prostredníctvom tých sudcov, ktorí sú na ňom riadne ustanovení do funkcie, čo odporuje aj zásade vyjadrenej v čl. 141 ods. 1 v spojení s čl. 142 ods. 2 ústavy. Pretože § 8 ods. 3 až 5, § 11 ods. 1 písm. c), § 11 ods. 2 a § 47b ods. 1 zákona č. 432/2021 Z. z. priamo súvisia s inštitútom „členov disciplinárnych senátov“ podľa § 8 ods. 2 zákona č. 432/2021 Z. z., nemá ich samostatná normatívna existencia význam, a tak sú takisto v nesúlade s citovanými článkami ústavy.

22. Na podklade už uvedených dôvodov skupina poslancov navrhuje, aby ústavný súd rozhodol, že napadnuté ustanovenia nie sú v súlade s označenými referenčnými normami podľa ústavy.

II.
Stanoviská účastníkov konania a vedľajšieho účastníka a ďalší priebeh konania

23. Po prijatí návrhu navrhovateľov na ďalšie konanie si ústavný súd podľa § 86 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) vyžiadal písomné stanovisko k ich návrhu od národnej rady a vlády Slovenskej republiky (ďalej len „vláda“) zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo spravodlivosti“).

II.1. Stanovisko národnej rady:

24. Národná rada v reakcii na výzvu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 7/2026 zo 17. marca 2026 bez vyjadrenia k návrhu skupiny poslancov podaním z 15. apríla 2026 (list č. KNR-PREDS-3145/2026-032) oznámila ústavnému súdu, že mu zasiela *„návrh napadnutého zákona s dôvodovou správou (tlač 816) a prepis rozpravy z 39. schôdze Národnej rady Slovenskej republiky z 19. a 23. septembra 2025.“*.

II.2. Stanovisko vlády:

25. K návrhu zaujala svoje stanovisko vláda zastúpená ministerstvom spravodlivosti podaním č. S-MSSR-003049/2026, ktorým vyjadrila svoj nesúhlas s argumentáciou navrhovateľov a požiadala, aby ústavný súd označenému návrhu nevyhovel v celom rozsahu. Vláda svoje stanovisko formálne rozdelila do viacerých okruhov tém vecne zodpovedajúcich štruktúre návrhu.

II.2.1. K namietanému nesúladu napadnutých ustanovení s čl. 1 ods. 1 ústavy:

26. Vláda otvára svoje stanovisko k návrhu reakciou na ťažiskovú tézu navrhovateľov o faktickom odňatí právomoci najvyššieho správneho súdu rozhodovať v disciplinárnych veciach podľa čl. 142 ods. 2 písm. c) ústavy, s ktorou nesúhlasí, pretože takýto konštrukt navrhovateľov prehliada ústavný text označeného článku ústavy, ktorý *„zakotvuje výlučnú pôsobnosť tohto súdu (ako celku), ale nie výlučne len kompetencie sudcov tohto súdu, keďže podľa ústavnej úpravy vecne súvisiaceho čl. 142 ods. 3 ústavy, pri rozhodovaní v senátoch je zmocnený zákonodarca, aby ustanovil, kedy sa na rozhodovaní zúčastňujú aj prísediaci sudcovia z radov*

občanov, t. j. nie výlučne sudcovia z povolania tohto súdu.“. Na pozadí záverov vyplývajúcich z nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 2/2023 zo 14. júna 2023 argumentuje významovou spojitosťou čl. 142 ods. 3 a čl. 148 ods. 3 ústavy a potrebou ich vzájomne previazanej interpretácie. Analogickou extrapoláciou nosných dôvodov vyjadrených ústavným súdom v náleze sp. zn. PL. ÚS 2/2023 vláda (aj s poukazom na postavenie prokuratúry ako orgánu štátnej moci nesúceho znaky orgánov súdneho typu) dochádza k záveru, podľa ktorého *„pri úprave prísediacich v disciplinárnom senáte* [má byť] *zakotvené oprávnenie aj pre sudcov všeobecných súdov v konaní proti sudcom všeobecných súdov (analogia legis).“*. Zhodnotiac uvedené, vláda zastáva názor, že schválením napadnutých ustanovení *„národná rada konala jednoznačne obsahovo v plnom súlade s kľúčovými časťami odôvodnení rozhodnutí ústavného súdu, ktorí sa týkajú disciplinárnej pôsobnosti najvyššieho správneho súdu (najmä PL. ÚS 2/2023, uznesenie IV. ÚS 2/2023).“*.

27. Podľa vlády *„[z]ákonodarca realizoval oprávnenie (dané ústavou), že na rozhodovaní disciplinárnych senátov najvyššieho správneho súdu, pri rozhodovaní o disciplinárnej zodpovednosti sudcov všeobecných súdov, sa títo sudcovia zúčastnia ako prísediaci senátu (budú mať účasť).“*. Vláda ďalej upriamuje pozornosť na skutočnosť, že napadnuté ustanovenia odstraňujú dosiaľ prehliadanú diskrimináciu sudcov všeobecných súdov spočívajúcu v ich vylúčení z účasti na rozhodovaní (ako prísediacich) v disciplinárnych veciach. Keďže predchádzajúcou úpravou bol vytvorený *„odlišný režim disciplinárneho konania proti sudcom všeobecných súdov v porovnaní s konaním proti prokurátorom, notárom a súdnym exekútorom, čím sa poprel zmysel účasti prísediacich sudcov z príslušnej právnickej profesie v disciplinárnych senátoch najvyššieho správneho súdu.“*. Význam zapojenia sudcov všeobecných súdov vníma vláda aj v tom, že títo sudcovia (realizujúci právomoc podľa čl. 142 ods. 1 druhej vety ústavy) sú *„v celom rozsahu spôsobilí na zodpovedné poskytovanie a sprostredkovanie poznatkov a vedomostí o tejto právomoci a fungovaní všeobecných súdov, čo v disciplinárnom konaní výrazne prispeje k ucelenému pohľadu na disciplinárne obvineného sudcu a jeho skutok, ako aj na disciplinárny návrh a následné obhajobné tvrdenie disciplinárne obvineného sudcu.“*, čo vytvorí záruku odborného rozhodovania a účasť odbornej verejnosti na rozhodovaní v disciplinárnych veciach sudcov všeobecných súdov.

II.2.2. K namietanému nesúladu § 7 písm. d), § 8 ods. 1 písm. d) a § 45 ods. 3 prvej vety disciplinárneho súdneho poriadku s čl. 48 ods. 1, čl. 141a ods. 1, čl. 141a ods. 6 písm. d), čl. 142 ods. 2, čl. 142 ods. 3 ústavy:

28. V úvode tejto časti svojho stanoviska vláda konštatuje, že zákonodarca konal v rámci ústavou mu priznaného priestoru na úpravu organizácie súdnictva (čl. 143 ods. 2 ústavy) a sledoval legitímny cieľ, ktorým je zabezpečenie kvality a dôveryhodnosti disciplinárneho rozhodovania na najvyššom správnom súde. V rámci tohto priestoru je podľa vlády zákonodarca autonómny v tom, ako nastaví zloženie jednotlivých rozhodovacích telies a aké kvalifikačné predpoklady ustanoví pre sudcov na výkon určitých špecializovaných agend.

29. K námietke navrhovateľov o neprípustnom vylúčení sudcov najvyššieho správneho súdu nevykonávajúcich funkciu sudcu (alebo prokurátora) aspoň 10 rokov z výkonu súdnictva vo veciach uvedených v čl. 142 ods. 2 písm. c) ústavy vláda konštatuje, že disciplinárne konania predstavujú špecifickú agendu dotýkajúcu sa nezávislosti súdnictva a dôvery verejnosti v justíciu, a preto požiadavka minimálnej dĺžky odbornej praxe *„sleduje zabezpečenie dostatočnej skúsenosti, autority a profesijnej zrelosti členov disciplinárnych senátov“*, čo považuje nielen za legitímny, ale aj ústavne žiaduci cieľ prospievajúci k ochrane hodnôt vyplývajúcich z princípu právneho štátu. Kritérium dĺžky praxe je objektívne, všeobecné, predvídateľné a nevytvára priestor na *ad hoc* zásahy do zloženia senátov ani na manipuláciu s konkrétnymi vecami.

30. K možnosti započítania praxe prokurátora podľa § 45 ods. 3 disciplinárneho súdneho poriadku vláda uvádza, že ide o prejav racionálneho zdôvodnenia príbuznosti právnických profesií, pretože prokurátorská prax zahŕňa intenzívnu aplikáciu práva, procesné skúsenosti a pôsobenie v systéme verejnej moci, čo ju robí relevantnou pre posúdenie odbornej spôsobilosti.

31. Rovnako vláda nesúhlasí ani s námietkou navrhovateľov o neprimeranom zásahu do postavenia súdnej rady, pretože jej rozhodovanie podľa čl. 141a ods. 6 písm. d) ústavy

o pridelení alebo preložení sudcu neznamená, že zákonodarca stráca oprávnenie upraviť vnútorné fungovanie súdov. Súdna rada rozhoduje o personálnom obsadení súdov, zatiaľ čo zákonodarca určuje rámec výkonu súdnictva. Tieto kompetencie sa podľa vlády dopĺňajú, nie vylučujú. Napadnuté ustanovenia preto nijako nespochybňujú samotné pridelenie sudcu na najvyšší správny súd, ale iba upravujú podmienky účasti na špecifickej časti jeho agendy.

32. Z už uvedených dôvodov vláda zastáva názor, že napadnuté ustanovenia predstavujú legitímne a primerané využitie zákonodarnej právomoci upraviť organizáciu súdnictva, nezasahujú do podstaty práva na zákonného sudcu a rešpektujú ústavné postavenie súdnej rady.

II.2.3. K namietanému nesúladu § 10 ods. 4 zákona o sudcoch a prísediacich, § 5 ods. 2 písm. a), b) a c), § 8 ods. 2, § 11 ods. 1 písm. c), § 11 ods. 2 a § 47b ods. 1 disciplinárneho súdneho poriadku s čl. 48 ods. 1, čl. 141 ods. 1, čl. 142 ods. 2, čl. 142 ods. 3, čl. 148 ods. 1, čl. 148 ods. 2 ústavy:

33. V tejto časti svojho stanoviska vláda poukazuje na to, že navrhovatelia prehliadajú príčinnú vecnú súvislosť napadnutých ustanovení s čl. 148 ods. 3 ústavy, podľa ktorej zákon ustanoví spôsob ustanovenia prísediacich sudcov.

34. Za nesprávny považuje aj názor, že prísediaci sudcovia sa môžu vyberať len z radov občanov, čo podľa jej názoru vedie k nesprávnemu záveru, že sudcovia všeobecných súdov nemôžu byť nikdy ustanovení za prísediacich sudcov na inom súde. V naznačenom kontexte poukazuje na závery vyplývajúce z nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 2/2023 a tvrdí, že ak by názor navrhovateľov o nemožnosti pôsobenia sudcov všeobecných súdov ako prísediacich sudcov bol v súlade s ústavou, tak *«ústavný súd by v uvádzanom konaní o zložení disciplinárnych senátov, pri posudzovaní účasti prokurátorov, ako prísediacich v disciplinárnom senáte vyslovil protiústavnosť takejto zákonnej úpravy, keďže taktiež prokurátorov, ako verejných činiteľov garantujúcich (podľa ústavy), ochranu zákonnosti, by nemohol vnímať, ako prísediacich „z radov občanov“.».* Ďalej zvýrazňuje aj skutočnosť, že *„vznikom ústavnej funkcie sudcu z povolania nedochádza k zániku jeho statusu ako občana Slovenskej republiky.“*.

35. Na pôdoryse komparatívnej analýzy právnej situácie pred ústavným zakotvením právomoci najvyššieho správneho súdu rozhodovať v disciplinárnych záležitostiach a po jej ustanovení [čl. 142 ods. 2 písm. c) ústavy] vláda formuluje svoje argumentačné predpolie, podľa ktorého pred prijatím ústavnej zmeny *„... disciplinárny súd nemal priamu oporu v ústave, keďže čl. 147 ods. 1 ústavy hovoril o rozhodnutí disciplinárneho senátu a súčasne, na základe úpravy čl. 141a ods. 4 písm. e) ústavy vytvorenie a pôsobnosť disciplinárneho súdu ponecháva ústava na zákonné vymedzenie (kompetencia súdnej rady – viď. PL. ÚS 7/02, PL. ÚS 10/05)“*, z čoho následne vyvodzuje záver, že *„ústavodarca doplnením ústavy o text čl. 142 ods. 2 písm. c) ústavy zasiahol do úpravy disciplinárnej zodpovednosti sudcov výlučne len zakotvením ústavnej pôsobnosti najvyššieho správneho súdu, t. j. vylúčil zákonnú úpravu tejto zodpovednosti. Nezasiahol teda vôbec do podstaty a účelu disciplinárneho konania proti nositeľom súdnej moci.“*. Zastáva preto názor, že z ústavy nevyplýva pravidlo ustanovujúce požiadavku početnej prevahy sudcov najvyššieho správneho súdu a regulácia tejto problematiky je v autonómnej sfére zákonodarcu.

36. Vláda ďalej poukazuje na účel napadnutých ustanovení, ktorý je potrebné *„... vnímať tiež ako právny prostriedok na zabezpečenie základného práva na spravodlivé súdne konania (čl. 46 ods. 1 ústavy) v zmiešanom zložení senátu, kde môžu byť nielen zástupcovia laickej, ale aj odbornej verejnosti, čo dôsledne rešpektuje ústavný súd.“*.

37. S poukazom na bližšie nekonkretizovaný štandard *„mnohých krajín Rady Európy“* konštatuje, že *„vylúčenie sudcov všeobecných súdov z oprávnenia byť prísediacimi v disciplinárnych senátoch najvyššieho správneho súdu...“* je v jeho príkrom rozpore. Taktiež ani *«slovný zvrat v čl.145a ods. 2 ústavy „... v inom orgáne verejnej moci“ sa nemôže vzťahovať na funkciu sudcu v orgánoch súdnej moci, keďže najvyšší správny súd vykonáva disciplinárnu právomoc ako súdnu moc, t. j. je riadnym súdom.».*

38. Vláda na pozadí znenia čl. 143 ods. 1 ústavy spochybňuje argumentáciu *„navrhovateľov o oprávnení súdnej rady rozhodovať o pridelení, preložení a dočasnom pridelení sudcov (čl. 148 ods. 1 a 2 ústavy), ktorá sa realizuje len v rámci sústavy všeobecných súdov, je neaplikovateľná na napadnutú zákonnú úpravu disciplinárneho konania (nie je vo vecnej súvislosti s úpravou*

zloženia disciplinárnych senátov).“. Podľa jej názoru sa kompetencia súdnej rady podľa čl. 141a ods. 6 písm. d) ústavy týka výlučne tzv. presunov sudcov z povolania v rámci uvedenej sústavy súdov, a nie disciplinárnych senátov najvyššieho správneho súdu, ktoré majú samostatnú disciplinárnu pôsobnosť a nie sú samostatnými súdmi (ostatnými súdmi). Súdna rada sa na tvorbe disciplinárnych senátov podieľa tvorbou databázy prísediacich ich voľbou (nie preložením), čo podľa presvedčenia vlády znamená, že musí mať v tejto oblasti podstatný vplyv. Ako istú významovú paralelu k označenej kompetencii súdnej rady vláda uvádza právomoc Rady prokurátorov Slovenskej republiky, ktorá volí prísediacich prokurátorov do databázy prísediacich disciplinárneho senátu najvyššieho správneho súdu, pričom toto normatívne riešenie už prešlo testom ústavnosti (nález ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 2/2023). Pri rozhodovaní súdnej rady tak nejde o trvalé, resp. dočasné preloženie sudcu na základe zaradenia do akejsi „databázy sudcov“, teda *ad hoc* presunutie na súbežný výkon funkcie na iný súd, než na ktorý bol pridelený. Sudca tak naďalej ostáva zákonným sudcom na pridelenom súde, kde realizuje výkon súdnictva.

39. Z už uvedených dôvodov vláda žiada, aby ústavný súd návrhu v celom rozsahu nevyhovel.

II.3. Replika navrhovateľov:

40. K stanovisku vlády sa vyjadrili navrhovatelia podaním doručeným ústavnému súdu 14. mája 2026. Vo svojej replike vyjadrujú nesúhlas so stanoviskom vlády, toto považujú za nesprávne a čiastočne za nedostatočné, keďže na ich argumentáciu vláda buď nereaguje, alebo reaguje len obmedzene. Navrhovatelia odmietajú koncepciu vlády o diskriminácii sudcov všeobecných súdov pre ich neúčasť na rozhodovaní v disciplinárnych veciach, tvrdia, že vláda umelo vytvára osobitnú profesiu v rámci súdnictva, ktorou majú byť sudcovia všeobecných súdov. Zastávajú názor, že z čl. 143 ods. 1 ústavy vyplýva, že najvyšší správny súd je rovnakou súčasťou sústavy súdov Slovenskej republiky ako každý iný súd a jeho sudcovia sú presne tými istými sudcami ako sudcovia všetkých ostatných súdov. Z už uvedeného potom vyvodzujú záver, že účasťou sudcov najvyššieho správneho súdu v disciplinárnom senáte je zabezpečená nielen ich účasť, ale aj účasť sudcov ako takých.

41. Na rozdiel od vlády vyjadrujú presvedčenie, že zákonným sudcom podľa čl. 48 ods. 1 ústavy môže byť len sudca pridelený alebo dočasne pridelený k danému súdu, a preto sudcovia všeobecných súdov nemôžu rozhodovať vo veciach patriacich do právomoci súdu, na ktorý neboli pridelení, čo zároveň vylučuje aj akékoľvek úvahy o ich možnej diskriminácii.

42. Navrhovatelia odmietajú takú interpretáciu čl. 143 ods. 2 ústavy, ktorá by zakladala oprávnenie pre zákonodarcu diferencovať sudcov na viacero skupín. Zastávajú názor, že čl. 143 ods. 2 ústavy dovoľuje zákonodarcovi upraviť podrobnosti o sústave súdov, ich pôsobnosť, organizáciu a konanie pred nimi, pričom pod pojem organizácia súdov nemožno zaradiť oprávnenie zákonodarcu vylúčiť určitú skupinu sudcov riadne pridelených k najvyššiemu správnemu súdu z rozhodovania vo veciach (napr. ustanovením 10-ročnej sudcovskej praxe), ktoré tomuto súdu zveruje priamo ústava. Navrhovatelia nespochybňujú, že už samotný rozvrh práce každého súdu určuje sudcom rôzne agendy, z čoho môže vyplývať ich diferenciácia. Za podstatné považujú, že takáto diferenciácia je dôsledkom faktických okolností – úpravy rozvrhu práce príslušného súdu, ktorého tvorba podlieha zákonným pravidlám, zúčastňuje sa na ňom orgán sudcovskej samosprávy, prerokúva sa so sudcami a navyše ho možno zmeniť podľa potreby. Zohľadňujúc už uvedené, formulujú tézu, podľa ktorej *„faktická diferenciácia sudcov, ktorá je prirodzeným dôsledkom rozvrhu práce, je prípustná, avšak právna diferenciácia v podobe paušálneho zákonného vylúčenia jednej časti sudcov je neprípustná“* a otvára cestu neprípustnému zasahovaniu zákonodarcu do práva na zákonného sudcu.

43. Navrhovatelia vo svojej replike ďalej tvrdia, že požiadavka 10-ročného výkonu funkcie sudcu nesleduje legitímny cieľ, pretože ho nemôže naplniť prokurátorská prax, ktorá relativizuje vládou formulovaný argument o špecifických skúsenostiach sudcov spojených s intenzívnou aplikáciou práva, procesných skúsenostiach a pôsobení v systéme verejnej moci.

44. Vo vzťahu k postaveniu sudcov iných súdov v rámci disciplinárneho senátu najvyššieho správneho súdu navrhovatelia upriamujú pozornosť na skutočnosť, že vláda tvrdí, že títo sudcovia pôsobia v disciplinárnych senátoch ako „prísediaci sudcovia“. Navrhovatelia v reakcii na označené tvrdenie vlády zastávajú názor, že takýto konštrukt je v priamom rozpore s príslušnými časťami napadnutých ustanovení, pretože tieto dôsledne rozlišujú medzi predsedom disciplinárneho senátu, členom disciplinárneho senátu a prísediacim. Prísediaci sa

vyberajú z databáz upravených v § 9 disciplinárneho súdneho poriadku a výkon ich funkcie podrobnejšie upravuje § 10 disciplinárneho súdneho poriadku, pričom sudcovia iných súdov sa v tomto zákone neoznačujú ako prísediaci, ale dôsledne ako členovia disciplinárneho senátu a aj ich ustanovenie sa upravuje nie v § 9, ale v § 8 ods. 2 až 5 disciplinárneho súdneho poriadku. Súčasná právna úprava disciplinárneho súdneho poriadku tak zjavne vychádza z toho, že títo členovia disciplinárneho senátu nie sú prísediacimi, ale že v disciplinárnom senáte *ad hoc* vykonávajú funkciu sudcu, hoci nie sú na najvyšší správny súd pridelení, preložení ani dočasne pridelení. Presun sudcu iného súdu do disciplinárneho senátu najvyššieho správneho súdu inak, teda ústavou nepredpokladaným zaradením do databázy podľa § 8 ods. 2 disciplinárneho súdneho poriadku a jeho vyžrebovaním *ad hoc*, preto nerešpektuje ústavou predpokladané spôsoby presunov sudcov medzi súdmi v podobe preloženia, resp. dočasného pridelenia, o ktorých rozhoduje súdna rada.

45. Za neprípustnú považujú aj argumentáciu vlády, podľa ktorej sudcovia jedného súdu môžu byť prísediacimi sudcami na inom súde, keďže čl. 142 ods. 3 ústavy rozlišuje medzi rozhodovaním súdu v senáte (zloženom zo sudcov) alebo jediným sudcom na jednej strane a medzi účasťou prísediacich sudcov z radov občanov na rozhodovaní senátu. Už z jazykového rozlíšenia „sudca“ a „prísediaci sudca“ je zrejmé, že prísediacim sudcom musí byť iná osoba než sudca, pričom ústava túto požiadavku ďalej zosilňuje dodatkom, že musí ísť o prísediaceho sudcu „z radov občanov“, teda spomedzi osôb, o ktorých sudcovia obvykle rozhodujú. Podľa navrhovateľov ide o dichotomické pojmy, ktoré označujú dva segmenty spoločnosti: „sudcovia“ sú všetky osoby ustanovené do funkcie sudcu podľa čl. 145 ústavy, ktorí ju podľa čl. 145 ústavy vykonávajú ako svoje povolanie; a „prísediaci sudcovia z radov občanov“ sú osoby ustanovené spomedzi všetkých ostatných občanov, teda s výnimkou sudcov.

46. Z už uvedených dôvodov považujú navrhovatelia za nesprávnu argumentáciu vlády nálezom ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 2/2023, keďže v označenom náleze sa ústavný súd zaoberal postavením prokurátorov ako prísediacich v disciplinárnych senátoch. Prokurátori – hoci sú sami predstavitelia iného orgánu verejnej moci – sú celkom jasne nesudcovia, teda z pohľadu protikladných pojmov v čl. 142 ods. 3 ústavy „občania“. Z ich radov tak môžu pochádzať prísediaci sudcovia, a preto účasť prokurátorov na rozhodovaní disciplinárnych senátov je celkom jednoznačne účasťou „prísediacich sudcov z radov občanov“.

II.4. *Amicus curiae*:

47. Ústavnému súdu bolo 21. mája 2026 doručené *amicus curiae* Združenia sudcov Slovenska z 19. mája 2026, ktoré ústavný súd v kontexte § 86 ods. 4 zákona o ústavnom súde zobral na vedomie.

II.5. Upustenie od ústneho pojednávania:

48. Podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže vo veciach podľa odseku 1 písm. d) až h) a k) upustiť od ústneho pojednávania, ak je na základe podaní účastníkov a spisov predložených ústavnému súdu zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. Vo veciach podľa odseku 1 písm. a) až c), i) a l) môže ústavný súd za rovnakých podmienok upustiť od ústneho pojednávania, len ak o ústne pojednávanie žiaden z účastníkov nepožiadal najneskôr vo svojom prvom podaní vo veci.

49. Z § 58 ods. 1 písm. a) zákona o ústavnom súde vyplýva, že ústne pojednávanie sa uskutočňuje aj v konaní o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 ods. 1 ústavy.

50. Aplikujúc § 58 ods. 3 v spojení s § 58 ods. 1 písm. a) zákona o ústavnom súde, ústavný súd konštatuje, že žiaden z účastníkov konania nepožiadal o uskutočnenie ústneho pojednávania. Ústavný súd na základe dokumentácie, ktorú má k dispozícii, usúdil, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci, a preto podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania.

III.
Základné východiská pre meritórne rozhodnutie ústavného súdu

III.1. Relevantná právna úprava:

51. Podľa § 10 ods. 4 zákona o sudcoch a prísediacich vykonávanie funkcie sudcu na dvoch súdoch je vylúčené okrem výkonu funkcie člena disciplinárneho senátu.

52. Podľa § 5 ods. 2 disciplinárneho súdneho poriadku ak § 8 ods. 4 alebo § 9 ods. 4 neustanovujú inak, disciplinárny senát a) v prvostupňovom konaní sa skladá z predsedu disciplinárneho senátu, člena disciplinárneho senátu podľa § 8 ods. 2 a prísediaceho sudcu disciplinárneho senátu (ďalej len „prísediaci“), b) v odvolacom konaní sa skladá z predsedu disciplinárneho senátu, jedného člena disciplinárneho senátu podľa § 8 ods. 1, dvoch členov disciplinárneho senátu podľa § 8 ods. 2 a prísediaceho, ak je disciplinárne obvineným sudca, c) v odvolacom konaní sa skladá z predsedu disciplinárneho senátu, jedného člena disciplinárneho senátu podľa § 8 ods. 1 a jedného člena disciplinárneho senátu podľa § 8 ods. 2 a dvoch prísediacich, ak je disciplinárne obvineným prokurátor, notár alebo exekútor.

53. Podľa § 6 ods. 2 disciplinárneho súdneho poriadku členovia disciplinárnych senátov podľa § 8 ods. 2 a prísediaci sú vyberaní z príslušných databáz náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov schválených ministerstvom spravodlivosti pri zaevidovaní disciplinárneho návrhu v podateľni pre každý disciplinárny návrh zvlášť.

54. Podľa § 7 písm. d) disciplinárneho súdneho poriadku za predsedu disciplinárneho senátu môže byť určený len sudca najvyššieho správneho súdu, ktorý je predsedom senátu podľa osobitného predpisu a ktorý vykonáva funkciu sudcu aspoň desať rokov.

55. Podľa § 8 ods. 1 písm. d) disciplinárneho súdneho poriadku za člena disciplinárneho senátu môže byť určený len sudca najvyššieho správneho súdu, ktorý vykonáva funkciu sudcu aspoň desať rokov.

56. Podľa § 8 ods. 2 disciplinárneho súdneho poriadku za člena disciplinárneho senátu môže byť vybraný len sudca, a) ktorý nevykonáva funkciu sudcu na najvyššom správnom súde, b) proti ktorému sa nevedie disciplinárne konanie alebo trestné stíhanie, c) ktorému nebolo uložené disciplinárne opatrenie okrem prípadu, že disciplinárny postih bol zahladený, d) ktorý nie je členom súdnej rady, predsedom súdu alebo podpredsedom súdu, e) ktorý vykonáva funkciu sudcu aspoň desať rokov.

57. Podľa § 8 ods. 3 disciplinárneho súdneho poriadku na účely vytvárania disciplinárnych senátov sa vytvára databáza členov disciplinárneho senátu zo sudcov podľa odseku 2 zvolených súdnou radou; v databáze musí byť aspoň 15 členov disciplinárneho senátu. Ak nie je v databáze členov disciplinárneho senátu potrebný počet členov disciplinárneho senátu, predseda najvyššieho správneho súdu bezodkladne požiada súdnu radu o doplňujúcu voľbu členov disciplinárneho senátu.

58. Podľa § 8 ods. 4 disciplinárneho súdneho poriadku ak v databáze členov disciplinárneho senátu nie sú aspoň traja členovia disciplinárneho senátu, disciplinárne konanie vykonáva disciplinárny senát, v ktorom členov disciplinárneho senátu podľa odseku 2 nahrádzajú sudcovia najvyššieho správneho súdu určení rozvrhom práce.

59. Podľa § 8 ods. 5 disciplinárneho súdneho poriadku funkčné obdobie člena disciplinárneho senátu podľa odseku 2 je päťročné a začína plynúť odo dňa jeho zvolenia do databázy členov disciplinárneho senátu. Funkcia člena disciplinárneho senátu trvá aj po uplynutí tohto obdobia do právoplatnosti disciplinárneho rozhodnutia, ak je to potrebné na dokončenie veci, v ktorej je členom disciplinárneho senátu. Tá istá osoba môže byť zvolená za člena disciplinárneho senátu najviac dve po sebe nasledujúce funkčné obdobia.

60. Podľa § 11 ods. 1 písm. c) disciplinárneho súdneho poriadku funkcia predsedu disciplinárneho senátu a člena disciplinárneho senátu zaniká, ak prestane spĺňať podmienky podľa § 7 písm. b), § 8 ods. 1 písm. a) alebo § 8 ods. 2 písm. b).

61. Podľa § 11 ods. 2 disciplinárneho súdneho poriadku funkcia člena disciplinárneho senátu podľa § 8 ods. 2 okrem dôvodov podľa odseku 1 zaniká aj a) ustanovením do funkcie sudcu

najvyššieho správneho súdu, b) uplynutím funkčného obdobia, ak § 8 ods. 4 neustanovuje inak, c) vzdaním sa funkcie člena disciplinárneho senátu.

62. Podľa § 45 ods. 3 prvej vety disciplinárneho súdneho poriadku do času výkonu funkcie podľa § 7 písm. d) a § 8 ods. 1 písm. d) a ods. 2 písm. e) sa započítava aj čas výkonu funkcie prokurátora.

63. Podľa § 47b ods. 1 disciplinárneho súdneho poriadku súdna rada je povinná do 31. januára 2026 zvoliť prvých členov disciplinárnych senátov podľa § 8 ods. 2 v znení účinnom od 1. novembra 2025 v potrebnom počte a bezodkladne oznámiť túto skutočnosť predsedovi najvyššieho správneho súdu.

64. Podľa čl. 141a ods. 1 písm. d) ústavy do pôsobnosti súdnej rady patrí rozhodovať o pridelení a preložení sudcov.

65. Podľa čl. 142 ods. 1 ústavy súdy rozhodujú v občianskoprávnych a trestnoprávnych veciach; súdy preskúmavajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ak tak ustanoví zákon.

66. Podľa čl. 142 ods. 2 písm. c) ústavy najvyšší správny súd rozhoduje aj o disciplinárnej zodpovednosti sudcov, prokurátorov a ak tak ustanoví zákon, aj iných osôb.

67. Podľa čl. 142 ods. 3 ústavy súdy rozhodujú v senátoch, ak zákon neustanoví, že vo veci rozhoduje jediný sudca. Zákon ustanoví, kedy sa na rozhodovaní senátu zúčastňujú aj prísediaci sudcovia z radov občanov a v ktorých veciach môže rozhodnúť aj zamestnanec súdu poverený sudcom. Proti rozhodnutiu zamestnanca súdu povereného sudcom je prípustný opravný prostriedok, o ktorom rozhoduje vždy sudca.

68. Podľa čl. 143 ods. 2 ústavy podrobnejšiu úpravu sústavy súdov, ich pôsobnosť, organizáciu a konanie pred nimi ustanoví zákon.

69. Podľa čl. 145 ods. 1 ústavy sudcov vymenúva a odvoláva prezident Slovenskej republiky na návrh Súdnej rady Slovenskej republiky; vymenúva ich bez časového obmedzenia.

70. Podľa čl. 145a ods. 2 ústavy sudca vykonáva funkciu ako svoje povolanie. Výkon funkcie sudcu je nezlučiteľný s funkciou v inom orgáne verejnej moci vrátane funkcie predsedu a podpredsedu Súdnej rady Slovenskej republiky, so štátnozamestnaneckým pomerom, s pracovným pomerom, s obdobným pracovným vzťahom, s podnikateľskou činnosťou, s členstvom v riadiacom alebo kontrolnom orgáne právnickej osoby, ktorá vykonáva podnikateľskú činnosť, ani s inou hospodárskou alebo zárobkovou činnosťou okrem správy vlastného majetku, vedeckej, pedagogickej, literárnej alebo umeleckej činnosti a členstva v súdnej rade.

71. Podľa čl. 148 ods. 1 ústavy sudcu možno preložiť na iný súd len s jeho súhlasom alebo na základe disciplinárneho rozhodnutia. Súhlas sudcu s preložením sa nevyžaduje pri zmene sústavy súdov, ak je to nevyhnutné na zabezpečenie riadneho výkonu súdnictva; podrobnosti ustanoví zákon.

72. Podľa čl. 148 ods. 2 ústavy dočasné pozastavenie výkonu funkcie sudcu nesmie zasahovať do nezávislého výkonu súdnictva. Dôvody prerušenia výkonu sudcovskej funkcie, podmienky na dočasné pridelenie sudcu a ďalšie podmienky na dočasné pozastavenie výkonu funkcie sudcu ustanoví zákon.

73. Podľa čl. 148 ods. 3 ústavy spôsob ustanovenia prísediacich sudcov ustanoví zákon.

IV.
Posúdenie dôvodnosti návrhu

IV.1. Všeobecné východiská posudzovania návrhu:

74. Vychádzajúc z podrobného popisu námietok skupiny poslancov, na ktorých zakladajú svoj názor o neústavnosti napadnutých ustanovení s označenými článkami ústavy, možno ich podstatné námietky koncentrovane rozdeliť do dvoch vzájomne súvisiacich častí:

    a) námietky, v rámci ktorých poukazujú na neústavnosť spôsobu obsadzovania disciplinárnych senátov najvyššieho správneho súdu prostredníctvom sudcov funkčne

pôsobiacich na iných súdoch, a

b) námietky orientované na neústavnosť podmienky aspoň 10-ročného výkonu sudcovskej funkcie na to, aby sudca, ktorý bol riadne pridelený alebo preložený na najvyšší správny súd, mohol byť predsedom alebo členom disciplinárneho senátu.

75. Ústavný súd sa preto zameral na posúdenie napadnutých ustanovení s označenými článkami ústavy a v kontexte § 45 zákona o ústavnom súde vychádzal z podaného návrhu v jeho relevantných parametroch, predovšetkým pokiaľ ide o navrhovateľmi označené referenčné ustanovenia. Jeho vlastné konečné závery potom precizujú právne úvahy vedúce k rezultátu o podanom návrhu s ich potrebnou špecifikáciou.

76. V úvode ústavný súd pripomína, že napadnuté ustanovenia sú súčasťou disciplinárneho súdneho poriadku, ktorý upravuje disciplinárne konanie vo veciach sudcov, prokurátorov, súdnych exekútorov a notárov. Napadnuté ustanovenia čiastočne zmenili zloženie a obsadzovanie disciplinárnych senátov najvyššieho správneho súdu. V novozavedenom dvojstupňovom disciplinárnom konaní je disciplinárny senát v prvostupňovom konaní trojčlenný a v odvolacom konaní päťčlenný. Trojčlenný senát sa skladá z predsedu, ktorým je sudca najvyššieho správneho súdu, z jedného člena, ktorým je sudca iného než najvyššieho správneho súdu, a jedného prísediaceho. Päťčlenný odvolací senát sa skladá z predsedu, ktorým je sudca najvyššieho správneho súdu, jedného člena, ktorým je sudca najvyššieho správneho súdu, jedného alebo dvoch členov, ktorým je (sú) sudca (sudcovia) iného súdu než najvyššieho správneho súdu, a jedného, resp. dvoch prísediacich, a to v závislosti od statusu disciplinárne stíhanej osoby. Sudcovia iných súdov majú byť za členov disciplinárnych senátov najvyššieho správneho súdu vyberaní náhodným výberom prostredníctvom technických a programových prostriedkov schválených ministerstvom spravodlivosti z databázy, do ktorej ich má voliť súdna rada. Napadnuté ustanovenia [§ 7 ods. 1 písm. d) a § 8 ods. 1 písm. d) disciplinárneho súdneho poriadku] ako podmienku na to, aby sudca, ktorý bol riadne pridelený alebo preložený na najvyšší správny súd, mohol byť predsedom alebo členom disciplinárneho senátu, ustanovujú, že je sudcom aspoň 10 rokov; zákonodarca však pri vymedzení tejto kvalifikačnej požiadavky priznáva rovnocenný význam aj predchádzajúcemu výkonu funkcie prokurátora, keď toto obdobie započítava do požadovanej dĺžky praxe.

77. Je výsostným rozhodnutím každého štátu, či a akým spôsobom vo všeobecnosti, ako aj vo vzťahu ku konkrétnym skupinám osôb, upraví systém disciplinárnej zodpovednosti a ktorému orgánu zverí výkon disciplinárnej právomoci. Niet pritom pochýb, že týmto orgánom môže byť aj súd. Zverenie disciplinárnej právomoci súdu však nemožno vnímať ako čisto formálne rozhodnutie zákonodarcu, ktoré by zároveň umožňovalo ľubovoľné nastavenie pravidiel disciplinárneho konania a to, vrátane pravidiel kreovania jednotlivých rozhodovacích telies. Naopak, zákonodarcom vytvorený normatívny rámec disciplinárneho konania musí rešpektovať ústavné pravidlá týkajúce sa postavenia a nezávislosti súdnej moci a hranice, v ktorých je zákonodarca oprávnený normatívne vstupovať do jej organizácie a fungovania.

78. Ústavný súd v nadväznosti na tieto východiská a v kontexte vývoja svojej judikatúry poznamenáva, že ústavná úprava disciplinárnych telies súdneho typu mala zložitý vývoj. Ústava v pôvodnom znení zmieňovala disciplinárny súd v čl. 147 ods. 3. Po euronovele ústavným zákonom č. 90/2001 Z. z. zmieňovala v čl. 141a ods. 4 písm. e), čl. 147 ods. 1 a čl. 148 ods. 1 disciplinárny senát. Ústavný súd interpretoval postavenie disciplinárnych súdov tým spôsobom, že napriek zmienke v ústave majú tieto zákonný právny základ (PL. ÚS 7/02, PL. ÚS 10/05 – časť *a) K účasti členov disciplinárneho súdu iných ako sudcov)* a neboli úplnou súčasťou sústavy súdov tak, ako ju vymedzovala ústava. Novelou ústavy č. 422/2020 Z. z. sa najvyšší správny súd výslovne stal disciplinárnym súdom, a takto je disciplinárny súd nepochybnou súčasťou ústavnej sústavy súdov. V náleze sp. zn. PL. ÚS 2/2023 (disciplinárne konanie o prokurátoroch) to ústavný súd osobitne zdôraznil (body 39 – 40: „39. Vo vzťahu k postaveniu a osobitne zriadeniu najvyššieho správneho súdu ako disciplinárneho súdu možno konštatovať, že reformou súdnictva ústavným zákonom č. 422/2020 Z. z. sa po 1. januári 2021 vytvoril v sústave súdov podľa čl. 143 ods. 1 ústavy najvyšší správny súd ako osobitný najvyšší súd. Najvyšší správny súd však nevznikol jednoduchou transformáciou správneho kolégia najvyššieho súdu, ale v kontexte čl. 154g ods. 4 až 7 ústavy kreovaním samostatného najvyššieho správneho súdu od základu. Tento súd v súlade s čl. 154g ods. 4 ústavy začal svoju činnosť dňom, ktorý ustanoví zákon, čo bol 1. august 2021 ako deň ustanovený zákonom č. 423/2020 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti

s reformou súdnictva v znení neskorších predpisov. 40. Možno preto bez pochybností uzavrieť, že najvyšší správny súd je súd zriadený ústavou a zákonom (§ 24a až § 24c zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 423/2020 Z. z.) a je zaradený do sústavy súdov. Tieto požiadavky vyplývajúce z judikatúry ústavného súdu na disciplinárny súd sú tak naplnené."). Z uvedeného pre prerokúvanú vec teda rovnako vyplýva, že sa na zákonnú tvorbu podoby disciplinárnych súdov vzťahujú ústavné požiadavky na podobu súdov, resp. súdnej sústavy.

79. S ohľadom na nosnú časť argumentácie skupiny poslancov podstata prieskumu ústavného súdu bude spočívať v posúdení ústavnej udržateľnosti (i) spôsobu obsadzovania disciplinárnych senátov najvyššieho správneho súdu prostredníctvom sudcov funkčne pôsobiacich na iných súdoch, keďže pochybnosti nevyvoláva obsadenie disciplinárnych senátov sudcami najvyššieho správneho súdu a prísediacimi sudcami (v ich ústavnom a zákonnom vymedzení), a (ii) zákonom ustanovenej podmienky aspoň 10-ročného výkonu sudcovskej funkcie na to, aby sudca, ktorý bol riadne pridelený alebo preložený na najvyšší správny súd, mohol byť predsedom alebo členom disciplinárneho senátu.

IV.2. Posúdenie namietaného nesúladu § 10 ods. 4 zákona o sudcoch a prísediacich, § 5 ods. 2 písm. a), b) a c), § 8 ods. 2, § 11 ods. 1 písm. c), § 11 ods. 2 a § 47b ods. 1 disciplinárneho súdneho poriadku s čl. 48 ods. 1, čl. 141 ods. 1, čl. 142 ods. 2, čl. 142 ods. 3, čl. 148 ods. 1, čl. 148 ods. 2 ústavy:

80. V rámci tohto okruhu námietok ústavný súd považuje za potrebné predovšetkým analyzovať ústavnoprávny rámec postavenia sudcov v systéme súdnej moci a limity výkonu ich funkcie s ohľadom na to, či ústavná úprava obsahuje také obmedzenia, ktoré by výkon tejto funkcie v rovnakom čase izolovali iba na jednu zložku súdnej moci.

IV.2.1. K (mono)výkonu funkcie sudcu:

81. Spôsob vzniku funkcie sudcov je na ústavnej úrovni regulovaný v čl. 145 ods. 1 ústavy, ktorý predpokladá ich vymenovanie prezidentom na návrh súdnej rady. Súčasťou ústavnej kompetencie súdnej rady je aj rozhodovanie o pridelení sudcov alebo ich dočasnom pridelení na výkon funkcie sudcu na konkrétny súd, ako aj rozhodovanie o ich preložení na iný súd, než na ktorý boli (pôvodne) pridelení [čl. 141a ods. 6 písm. d) ústavy]. Primárnym predpokladom preloženia sudcu na iný súd za podmienok ustanovených v čl. 148 ods. 1 ústavy je jeho pridelenie na výkon funkcie sudcu na konkrétny súd, čo (v kontexte popísanej premisy prvotného pridelenia sudcu) implicitne reflektuje aj označený ústavný článok. Zároveň podľa čl. 145a ods. 2 ústavy platí, že výkon funkcie sudcu je nezlučiteľný s funkciou v inom orgáne verejnej moci, pričom oproti takému pravidlu môže mať prednostnú povahu len iné, a to osobitné ústavné (nie zákonné) ustanovenie [akým je čl. 141a ods. 2 písm. b) ústavy].

82. Naznačené súvislosti týkajúce sa pridelenia a preloženia sudcov na konkrétny súd nemožno nevnímať bez väzby na čl. 142 ods. 3 ústavy, ktorý ustanovuje spôsob výkonu rozhodovacej činnosti súdov, rozlišujúc medzi senátnym a samosudcovským rozhodovaním. Z označeného článku ďalej vyplýva, že rozhodovanie v súdnom senáte predstavuje základ rozhodovania súdov. Zároveň je potrebné uviesť, že normatívny text, ktorý je súčasťou čl. 142 ods. 3 ústavy, nedáva explicitnú odpoveď na otázku, aké má byť personálno-funkčné zloženie týchto rozhodovacích telies. Keďže ústava v súvislosti s výkonom funkcie sudcu a personálnym obsadzovaním súdov predpokladá len inštitút pridelenia alebo preloženia sudcu (resp. dočasného pridelenia sudcu) na výkon funkcie na konkrétny súd a zároveň ustanovuje, že súdy rozhodujú v senátoch, možno konštatovať, že týmto implicitne vytvára pravidlo, podľa ktorého členmi senátu môžu byť len tí sudcovia, ktorí boli na konkrétny súd pridelení, preložení alebo dočasne pridelení spôsobom predpokladaným ústavou [čl. 141a ods. 6 písm. d) ústavy]. Iná situácia však nastáva v prípade, ak zákon ustanoví, že na rozhodovaní senátu sa zúčastňujú aj prísediaci sudcovia z radov občanov (čl. 142 ods. 3 druhá veta ústavy).

83. Na základe prezentovaných záverov je potrebné zadefinovať pre zákonodarcu záväznú ústavnú premisu, že sudca môže vykonávať svoju funkciu vždy len na jednom konkrétnom súde, a ak je preložený alebo dočasne pridelený na iný súd, vykonáva funkciu sudcu výlučne na tomto (inom) súde. S tým je *(a contrario)* neoddeliteľne spojený aj opačný rezultát, a to že dotknutý sudca už naďalej nevykonáva funkciu sudcu na súde, z ktorého bol preložený na iný súd

(dočasne nevykonáva funkciu sudcu na súde, na ktorom pôsobil pred svojím dočasným pridelením na iný súd a bude opätovne pôsobiť po jeho ukončení). Tento ústavný postulát musí byť v súlade s čl. 2 ods. 2 ústavy rešpektovaný aj zákonodarcom, pre ktorého nie je dostupný model súbežného výkonu funkcie sudcu na dvoch alebo viacerých súdoch (predmetná nezlučiteľnosť je záväzná univerzálne, nielen v kontexte inštančnej hierarchie pre súdne rozhodovanie v určitej agende).

84. V kontexte posudzovaných súvislostí možno konštatovať, že pokiaľ čl. 142 ods. 2 písm. c) ústavy zveruje rozhodovanie o disciplinárnej zodpovednosti sudcov (prokurátorov a iných osôb) priamo najvyššiemu správnemu súdu, tak účasť v senátoch môžu mať výlučne len tí sudcovia, ktorí tvoria najvyšší správny súd tým, že boli na tento súd pridelení alebo naň boli preložení (resp. dočasne pridelení). V praktickom vyjadrení to znamená, že sudcovia ktoréhokoľvek okresného (mestského) súdu alebo krajského súdu, rovnako sudcovia najvyššieho súdu nemôžu vykonávať funkciu sudcu na svojom „domovskom“ súde a zároveň na najvyššom správnom súde (alebo na inom súde, prípustné teda nie sú ani ďalšie alternatívy takej personálno-funkčnej paralely). V opačnom vyjadrení to znamená, že najvyšší správny súd rozhoduje (má rozhodovať) len svojimi sudcami, a to podľa prvej vety čl. 142 ods. 3 ústavy v nimi zložených senátoch, poprípade samosudcom. Predmetné ústavou generované pravidlo, ako už bolo uvedené, platí bezvýnimočne.

85. Podústavná normatívna úprava môže popísaný ústavný stav (možnosť výkonu funkcie sudcu len na jednom súde, teda v prípade najvyššieho správneho súdu na tomto súde) reflektovať, nemôže ním však disponovať spôsobom vytvorenia výnimky pre určitý (ktorýkoľvek) druh agendy (výkonu pôsobnosti súdov) alebo na základe iných kritérií. Ak zákonná právna úprava takú dispozíciu ustanovuje, teda ak ustanovuje možnosť výkonu funkcie sudcu na viac než jednom konkrétnom súde (v tomto prípade na najvyššom správnom súde a inom súde), dostáva sa do pozície nesúladu s čl. 2 ods. 2, čl. 141a ods. 6 písm. d), čl. 142 ods. 2 písm. c), čl. 142 ods. 3 a čl. 148 ods. 1 ústavy. Pri posudzovaní podaného návrhu to platí pre § 10 ods. 4 v časti „okrem výkonu funkcie člena disciplinárneho senátu“ zákona o sudcoch a prísediacich, § 5 ods. 2 písm. a) v časti „podľa § 8 ods. 2“, § 5 ods. 2 písm. b) v časti „jedného člena disciplinárneho senátu podľa § 8 ods. 1, dvoch“ a v časti „podľa § 8 ods. 2“, § 5 ods. 2 písm. c) v časti „podľa § 8 ods. 1“ a v časti „podľa § 8 ods. 2“ a § 8 ods. 2 disciplinárneho súdneho poriadku.

IV.2.2. K inštitucionálnej a ňou generovanej personálnej exkluzivite pôsobnosti zverenej súdu:

86. Obsahovo kompatibilným prvkom tej istej mozaiky je, že ústava upravuje právomoc (všeobecných) súdov, a to v prvotnom vyjadrení generálne v čl. 142 ods. 1 (v interakcii s čl. 46 ods. 1 a 2) ústavy. Touto úpravou je definovaná právomoc podľa povahy súdneho rozhodovania, teda rozhodovania v občianskoprávnych veciach, trestnoprávnych veciach, ako aj pri preskúmavaní zákonnosti orgánov verejnej správy a zákonnosti rozhodnutí, opatrení alebo iných orgánov verejnej moci, ak tak ustanoví zákon. Nedochádza tu k bližšej špecifikácii rozdelenia pôsobnosti, resp. konkrétnych agend pre jednotlivé súdy a tieto otázky sú regulované na úrovni zákona (čl. 143 ods. 2 ústavy).

87. Popritom, avšak v prednostnej pozícii *lex specialis*, stojí osobitná kompetenčná ústavná úprava vo vzťahu k najvyššiemu správnemu súdu, normatívne vyjadrená v čl. 142 ods. 2 ústavy. V týchto veciach rozhoduje výlučne najvyšší správny súd a v kontexte skorších záverov výlučne sudcovia, ktorí sú na tento súd pridelení alebo naň boli preložení, prípadne dočasne pridelení, a to v rozhodovacom telese podľa prvej vety čl. 142 ods. 3 ústavy. Ak tomu zákonná úprava odporuje, nemožno ju považovať za súladnú s čl. 2 ods. 2, čl. 141a ods. 6 písm. d), čl. 142 ods. 2 písm. c), čl. 142 ods. 3 a čl. 148 ods. 1 ústavy. Pri posudzovaní podaného návrhu to osobitne platí pre § 5 ods. 2 písm. a) v časti „podľa § 8 ods. 2“, § 5 ods. 2 písm. b) v časti „jedného člena disciplinárneho senátu podľa § 8 ods. 1, dvoch“ a v časti „podľa § 8 ods. 2“, § 5 ods. 2 písm. c) v časti „podľa § 8 ods. 1“ a v časti „podľa § 8 ods. 2“.

88. Inými slovami a lapidárne – agenda, ktorú najvyššiemu správnemu súdu (teda jeho sudcom) zveruje v čl. 142 ods. 2 priamo ústava, nemôže byť tomuto súdu v relevantnej časti personálneho substrátu jej rozhodovania odňatá zákonom na báze „hosťovania“ sudcov iných súdov na najvyššom správnom súde, ak taký presun nie je vykonávaný na jedinej ústavou aprobovanej báze, ktorou je preloženie sudcu na iný súd [čl. 141a ods. 6 písm. d) v spojení

s čl. 148 ods. 1 ústavy]. V predchádzajúcej časti textu už bolo konštatované, že jej ústavou podporená paralela v podobe zákonného inštitútu dočasného pridelenia sudcu tým nie je dotknutá, pričom monovýkon funkcie sudcu v každom konkrétnom časovom momente je aj v tomto prípade zachovaný.

89. V širšom kontexte a v dôsledku už vysvetlenej možnosti vykonávať funkciu sudcu len na jednom súde to platí aj pre pôsobnosť najvyššieho správneho súdu, ktorá je tomuto súdu na základe čl. 142 ods. 1 ústavy zverená zákonom v zmysle čl. 143 ods. 2 ústavy, rovnako aj pre pôsobnosť ostatných súdov tvoriacich sústavu súdov Slovenskej republiky (čl. 143 ods. 1 ústavy). Inými slovami, ak by bolo možné spôsobom upraveným aktuálne účinným zákonom určiť zloženie senátu v disciplinárnej agende (zverenej najvyššiemu správnemu súdu dokonca ústavou), bolo by to možné vo vzťahu k ľubovoľnej pôsobnosti ľubovoľného súdu, v porovnateľnom príklade vo vzťahu k inej/ostatnej (teda nie disciplinárnej) pôsobnosti najvyššieho správneho súdu alebo vo vzťahu k výkonu trestného alebo civilného súdnictva najvyšším súdom. Tým by sa inštitucionalizácia jednotlivých druhov príslušnosti súdov, v konečnom dôsledku určenie konkrétneho súdu ako príslušného na konanie a rozhodovanie v dotknutej veci, relativizovala v absurdnom rozsahu – teda príslušný je určitý súd, avšak nie výlučne, resp. dokonca len minoritne rozhodujú jeho („kmeňoví“) sudcovia, a naopak, určitý súd nie je príslušný, avšak jeho sudcovia vo veci spolurozhodujú.

IV.2.3. K postaveniu prísediacich sudcov:

90. Súvisiacou problematikou je účasť prísediacich sudcov z radov občanov na rozhodovaní senátu. V okolnostiach posudzovanej veci je nepochybné, že ustanovenie čl. 142 ods. 3 druhá veta ústavy vytvára základnú normatívnu bázu obsadzovania senátov prísediacimi sudcami z radov občanov vo vzťahu k rozhodovaniu senátu ktoréhokoľvek súdu, samozrejme s výhradou, že môže ísť len o účasť na rozhodovaní popri sudcoch v profesijnom výkone takej funkcie, teda nie o výlučné rozhodovanie prísediacimi sudcami. Vláda však vo svojom vyjadrení tvrdí, že do kategórie prísediacich sudcov (čl. 142 ods. 2 a čl. 148 ods. 3 ústavy) možno inkorporovať aj sudcov všeobecných súdov.

91. Spornou výkladovou otázkou je tak samotný význam pojmu „prísediaci sudcovia z radov občanov“ (čl. 142 ods. 3 ústavy), resp. „prísediaci sudcovia“ (čl. 148 ods. 3 ústavy) a jeho prípadné obsahové prieniky s ústavným pojmom „sudca“ (čl. 145 ústavy). Ako už bolo uvedené, vláda prezentuje výkladový variant, ktorý pod ústavný pojem „prísediaci sudca“ umožňuje podradiť ústavný pojem „sudca“ vo význame, že sudca iného než najvyššieho správneho súdu sa v prípade jeho účasti v disciplinárnom senáte najvyššieho správneho súdu považuje za „prísediaceho sudcu“ v ústavnom význame tohto pojmu. Touto výkladovou konštrukciou vláda odôvodňuje aj kompatibilitu napadnutých ustanovení s ústavou, keďže ústava predpokladá účasť prísediacich sudcov na rozhodovaní senátu s blanketou na zákonnú (podústavnú) reguláciu spôsobu ich ustanovovania (čl. 142 ods. 3 v spojení s čl. 148 ods. 3 ústavy). Preto súčasne tvrdí, že sudcovia iného než najvyššieho správneho súdu sa (v súlade s ústavou) zúčastňujú na rozhodovaní v disciplinárnych veciach ako prísediaci sudcovia.

92. V nadväznosti na vládou zastávaný výklad ústavného pojmu „prísediaci sudca“, pod ktorý možno v posudzovaných súvislostiach súčasne subsumovať pojem „sudca“, ústavný súd konštatuje, že takto interpretovaný pojem „prísediaci sudca“ už na prvý pohľad popiera terminologickú jednotu pojmov použitých v ústave a otvára priestor k zásadne neprípustnej synonymickej interpretácii normatívnych pojmov. Vo svojich dôsledkoch to znamená, že ústavný pojem „sudca“ je pre posudzovanú situáciu použitý v dvoch významových alternatívach, jednak ako (i) sudca vykonávajúci svoju funkciu ako povolanie bez časového obmedzenia s pridelením na výkon tejto funkcie na konkrétny súd, a súčasne ako (ii) „prísediaci sudca z radov občanov“ zúčastňujúci sa na rozhodovaní (disciplinárneho) senátu (čl. 142 ods. 3 ústavy) najvyššieho správneho súdu.

93. Bez potreby detailnejšej analýzy ústavného textu možno konštatovať, že termín „prísediaci sudca z radov občanov“ (čl. 142 ods. 3 ústavy), resp. „prísediaci sudca“ (čl. 148 ods. 3 ústavy) sa v ústavnom texte už *prima facie* používa významovo diferencovane v porovnaní s pojmom „sudca“, vyjadrujúc kvalitatívne odlišné statusové pozície týchto osôb. Už samotný terminologický rozdiel signalizuje, že úmyslom racionálne uvažujúceho normotvorcu bolo odlíšiť dve statusovo rozdielne postavenia, a to postavenie „sudcu“ na jednej strane a pozíciu „prísediaceho sudcu z radov občanov“, resp. „prísediaceho sudcu“ na strane druhej, s čím

nepochybne koreluje vnútorná systematika siedmej hlavy druhého oddielu ústavy, vecná podstata a rozsah ústavnej a miera podústavnej regulácie týchto dvoch inštitútov. Inými slovami, v prípade inštitútu „prísediacich sudcov“ na jednej strane a „sudcov“ na strane druhej nejde o inkluzívny vzťah medzi pojmovou množinou a jej podmnožinou, ale o oblasť dvoch navzájom sa neprekrývajúcich (disjunktných) množín.

94. Ďalej je potrebné uviesť, že požiadavku na terminologickú jednotu pojmov nemožno výlučne izolovať len na oblasť regulácie spoločenských vzťahov v rámci jedného právneho predpisu, ale toto kritérium je potrebné vztiahnuť aj na terminológiu použitú v nadväzujúcich, súvisiacich alebo vykonávacích právnych predpisoch. Z pohľadu pojmovej koherencie označeného ústavného textu a napadnutých ustanovení je zrejmé, že sudcovia, ktorí sa stanú členmi disciplinárneho senátu podľa § 8 ods. 2 disciplinárneho súdneho poriadku (sudcovia iných súdov), nie sú prísediacimi sudcami (čl. 142 ods. 3, čl. 148 ods. 3 ústavy a § 10 disciplinárneho súdneho poriadku), ale sú označovaní za (riadnych) členov [nie prísediacich (§ 10 disciplinárneho súdneho poriadku)] disciplinárneho senátu najvyššieho správneho súdu (§ 8 ods. 2 disciplinárneho súdneho poriadku). Z už uvedeného je potom zrejmé, že disciplinárny súdny poriadok dôsledne rozlišuje medzi pojmami „sudca“ (navyše pre účely vytvárania disciplinárnych senátov vnútorne rozlišuje medzi sudcami najvyššieho správneho súdu a inými sudcami) a „prísediaci“, pričom tento diferencovaný prístup plne koreluje s vecnou podstatou pojmov „sudca“ a „prísediaci sudca“ používaných na ústavnej úrovni, keď za sudcu sa považuje osoba vykonávajúca túto funkciu ako svoje povolanie, pričom za „prísediaceho“ sa považuje každá iná osoba zúčastňujúca sa na rozhodovaní v senáte, a teda statusovo odlišná od sudcu.

95. Preto možno konštatovať, že vládou presadzovanému výkladu pojmov „prísediaci sudca“ a „sudca“ chýba zmysluplné zdôvodnenie a bez hlbších úvah narúša terminologickú odlišnosť týchto pojmov tým, že odlišne znejúcim právnym pojmom pripisuje čiastočne spoločný význam, a to napriek tomu, že ústavodarca, ako aj zákonodarca zjavne rozlišovali medzi ich významom, čím sa ich argumentácia bez bližšieho zdôvodnenia dostáva do rozporu s jazykovo-interpretačnou zásadou vylúčenia synonymického výkladu slov použitých v rámci jedného právneho predpisu. Rovnako je z vecného hľadiska evidentné, že samotná ústavná a v nadväznosti na ňu predmetná zákonná úprava rozlišuje statusovú pozíciu sudcov a pozíciu prísediacich sudcov a výklad označujúci časť sudcov („z povolania“) za prísediacich sudcov sa javí ako účelový (na zdanlivé vyriešenie kritickej otázky). Neobstojí ani argumentácia nálezom sp. zn. PL. ÚS 2/2023, pretože ten nespochybňuje statusový rozdiel medzi sudcom („z povolania“) a prísediacim sudcom v senáte z toho uhla pohľadu, ktorý je relevantný pre riešený problém.

IV.2.4. Sumarizácia záverov ústavného súdu:

96. Zhrňujúc predchádzajúce závery, ústavný súd dospel k záveru o nesúlade § 10 ods. 4 v časti „okrem výkonu funkcie člena disciplinárneho senátu“ zákona o sudcoch a prísediacich, § 5 ods. 2 písm. a) v časti „podľa § 8 ods. 2“, § 5 ods. 2 písm. b) v časti „jedného člena disciplinárneho senátu podľa § 8 ods. 1, dvoch“ a v časti „podľa § 8 ods. 2“, § 5 ods. 2 písm. c) v časti „podľa § 8 ods. 1“ a v časti „podľa § 8 ods. 2“ a § 8 ods. 2 zákona č. 432/2021 Z. z. s čl. 2 ods. 2, čl. 141a ods. 6 písm. d), čl. 142 ods. 2 písm. c), čl. 142 ods. 3 a čl. 148 ods. 1 ústavy (prvý výrok tohto nálezu).

97. Ústavný súd vyhovel návrhu skupiny poslancov na vyslovenie nesúladu § 5 ods. 2 písm. a), b) a c) zákona č. 432/2021 Z. z. iba čiastočne, keďže problematickou otázkou nebola účasť prísediacich na rozhodovaní v prvostupňovom a druhostupňovom disciplinárnom konaní, ale iba takto inštančne charakterizovaná (a teda celková) účasť sudcov iných súdov než najvyššieho správneho súdu, a preto vo zvyšnej časti návrhu nevyhovel (tretí výrok tohto nálezu).

98. Vzhľadom na konštatovaný nesúlad § 5 ods. 2 písm. a), b) a c) v už uvedenej časti a nesúlad § 8 ods. 2 disciplinárneho súdneho poriadku s označeným článkami ústavy je potrebné ďalej uviesť, že odôvodnenie, ktoré viedlo k vysloveniu ich nesúladu, je potrebné vztiahnuť aj na § 6 ods. 2 v časti „Členovia disciplinárnych senátov podľa § 8 ods. 2 a“, § 8 ods. 3, 4 a 5, § 11 ods. 1 písm. c) v časti „alebo § 8 ods. 2 písm. b)“, § 11 ods. 2 a § 47b ods. 1 disciplinárneho súdneho poriadku ako priamo súvisiacich ustanovení s § 5 ods. 2 a § 8 ods. 2 disciplinárneho súdneho poriadku, a preto ich nemožno považovať za súladné s tými

článkami ústavy, s ktorými je v nesúlade § 5 ods. 2 a § 8 ods. 2 disciplinárneho súdneho poriadku.

99. Takýto postup predpokladá § 89 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ak ústavný súd v konaní o súlade právnych predpisov zistí nesúlad preskúmavaného právneho predpisu nižšej právnej sily, jeho časti alebo niektorého jeho ustanovenia s právnym predpisom vyššej právnej sily alebo s medzinárodnou zmluvou, a pritom v priamej vecnej súvislosti s predmetom svojho prieskumu zistí nesúlad aj ďalšieho právneho predpisu, jeho časti alebo niektorého jeho ustanovenia s tým istým právnym predpisom vyššej právnej sily alebo s tou istou medzinárodnou zmluvou, ktoré sú uvedené v návrhu na začatie konania o súlade právnych predpisov, vydá nález o zistenom nesúlade aj tohto ďalšieho právneho predpisu, jeho časti alebo niektorého jeho ustanovenia.

100. Vyslovením nesúladu napadnutých ustanovení s označenými článkami ústavy nastali právne dôsledky vyplývajúce z čl. 125 ods. 3 ústavy, čím sa naplnil účel sledovaný návrhom skupiny poslancov, a preto by (z pohľadu normatívnych účinkov derogačného nálezu ústavného súdu) bolo nadbytočné analyzovať napadnuté ustanovenia aj z pohľadu ich (ne)súladu s čl. 141 ods. 1, čl. 141a ods. 1, čl. 148 ods. 2 ústavy (tretí výrok nálezu).

101. Ústavný súd ďalej nevyhovel návrhu skupiny poslancov ani v časti, v ktorej sa domáhajú vyslovenia nesúladu napadnutých ustanovení s čl. 48 ods. 1 ústavy. Už z predchádzajúcich úvah vyplynulo, že napadnutá zákonná úprava obsadenia senátov najvyššieho správneho súdu sudcami iných súdov pri ich súčasnom výkone funkcie sudcu na ich „kmeňovom“ súde nie je v prezentovanej súslednosti právnych úvah v súlade s ústavou. Tá predmetnú otázku neupravuje priamo (s možnosťou priamej aplikácie), ale v širokom komplexe súvisiacej problematiky ústava v čl. 143 ods. 2 odkazuje na zákon, ktorý však musí rešpektovať ústavou fixované východiská. V predpolí časti V odôvodnenia tohto nálezu (o jeho účinkoch) ústavný súd uvádza, že v dôsledku vyhlásenia derogačného nálezu ústavného súdu a tým vyvolanej zmeny právneho stavu (čl. 125 ods. 3 ústavy) tento normatívny stav na úrovni zákona pominie, pričom sa z hľadiska čl. 48 ods. 1 ústavy nedotkne zákonných sudcov v disciplinárnych senátoch zostavených podľa doteraz (do dňa vyhlásenia tohto nálezu) účinného znenia disciplinárneho súdneho poriadku, ak dotknutý senát vykonal úkon smerujúci k rozhodnutiu vo veci samej za účasti členov senátu (okrem rozhodnutia o prerušení konania, keďže toto rozhodnutie priamo k meritórnemu rozhodnutiu nesmeruje); v opačnom prípade (absencia predmetného úkonu) sa senát preobsadí podľa novogenerovaného právneho stavu. Zároveň tým nie je dotknutá relatívna procesno-inštančná oddelenosť jednotlivých fáz konania, teda ak by prvoinštančné konanie po vyhlásení tohto nálezu dokončoval senát v pôvodnom zložení, prípadné odvolacie konanie už vykoná senát zložený podľa novoúčinného znenia zákona.

102. Nad rámec tejto intertemporálnej otázky z hľadiska základného práva na zákonného sudcu aj vecne platí, že ústavný nesúlad zákona určený kritériami pôsobnosti súdu a statusu sudcu ako subjektu rozhodovania nemá povahu priameho, materiálne orientovaného zásahu do práva na zákonného sudcu (čl. 48 ods. 1 ústavy) v prípade, ak obsadenie senátu bolo určené podľa dosiaľ účinných zákonných pravidiel, ktoré sú týmto nálezom revidované. Je to dané aj tým, že, ako už bolo naznačené pri prijatí veci na ďalšie konanie, pôsobnostné a statusové pochybenie zákonodarcu v kontexte ústavného (ne)súladu nemá povahu zhoršenia postavenia disciplinárne stíhaných sudcov, ale vyvoláva potrebu návratu k ústavou predpísanému modelu iného než prostredníctvom sudcov rôznych súdov konštruovaného obsadzovania disciplinárnych telies (senátov najvyššieho správneho súdu). Ústavným súdom derogovanú zákonnú úpravu teda nemožno považovať za menej priaznivú pre disciplinárne stíhané osoby oproti zákonu v jeho pôvodnej (prednovelizačnej) obsahovej podobe, a to v dôsledku ich odňatia (napadnutým, teda novelizovaným znením zákona) zákonnému sudcovi, ktorý by bol sudcom podľa kritérií skoršej (novelizovanej) úpravy, pričom práve taký účinok by bolo potrebné týmto derogačným nálezom eliminovať ako zásah do základných práv. Inými slovami, dôvodom ústavného nesúladu nie je materiálne relevantný negatívny zásah do základných práv a s nimi súvisiacich aplikačných princípov, ale potreba rešpektovať vôľu ústavodarcu v ním ustanovenom inštitucionálnom koridore spôsobu uplatňovania disciplinárnej zodpovednosti sudcov.

103. V alternatívnom vyjadrení to znamená, že zásadné dôvody rozhodnutia ústavného súdu o vyslovenom nesúlade napadnutých ustanovení s ústavou sa týkajú kolízie úpravy

a postavenia sudcov iných súdov než najvyššieho správneho súdu v disciplinárnych senátoch najvyššieho správneho súdu s ústavnými pravidlami preloženia sudcov na iný súd, čo nezakladá priamu príčinnú súvislosť medzi povahou ústavným súdom zisteného nesúladu napadnutých ustanovení a možným zásahom do základných práv účastníka (disciplinárneho) konania spôsobilým premietnuť sa do konečného súdneho (disciplinárneho) rozhodnutia. Inými slovami, napadnuté ustanovenia, ktorých nesúlad ústavný súd vyslovil v bode 1 výroku tohto nálezu, nepredstavujú hmotnoprávny základ rozhodnutí najvyššieho správneho súdu v individuálnych disciplinárnych záležitostiach, ani takú procesnú zmenu, ktorá by pozíciu disciplinárne stíhaných osôb v konaní znevýhodňovala (čo, samozrejme, v individuálnych prípadoch nevylučuje riešenie otázky vylúčenia z konania a rozhodovania sudcov, ktorí boli podľa doterajšej zákonnej úpravy určení za členov senátu v prebiehajúcich konaniach, a to podľa štandardných zákonných pravidiel).

IV.3. Posúdenie namietaného nesúladu § 7 písm. d), § 8 ods. 1 písm. d) a § 45 ods. 3 prvej vety disciplinárneho súdneho poriadku s čl. 48 ods. 1, čl. 141a ods. 1, čl. 141a ods. 6 písm. d), čl. 142 ods. 2, čl. 142 ods. 3 ústavy:

104. Podstata posudzovania ústavného súdu sa v tejto časti sústreďuje na námietky týkajúce sa namietanej neústavnosti podmienky aspoň desaťročného výkonu sudcovskej funkcie na to, aby sudca, ktorý bol riadne pridelený alebo preložený na najvyšší správny súd, mohol byť predsedom alebo členom disciplinárneho senátu, teda (ne)možnosťou personálnej výluky v rozsahu inštitucionálne súdu zverenej právomoci.

105. Ako už bolo uvedené, vo veciach, ktoré patria do ústavne exkluzívnej pôsobnosti najvyššieho správneho súdu (čl. 142 ods. 2 ústavy), môžu konať a rozhodovať len sudcovia vykonávajúci funkciu sudcu výlučne na tomto súde (pridelení, preložení alebo dočasne pridelení na najvyšší správny súd). Vláda vo svojom vyjadrení tvrdí, že novozavedená podmienka výkonu funkcie sudcu v trvaní desať rokov vo veciach uvedených v čl. 142 ods. 2 písm. c) ústavy sleduje legitímny cieľ, ktorým je zabezpečenie dostatočnej skúsenosti, autority a profesijnej zrelosti členov disciplinárnych senátov, čo zároveň prispieva k ochrane hodnôt vyplývajúcich z princípu právneho štátu.

106. Okrem vládou pomenovaného legitímneho cieľa napadnutých ustanovení [§ 7 písm. d), § 8 ods. 1 písm. d) disciplinárneho súdneho poriadku] je potrebné uviesť, že základné myšlienkové východiská a ich účel možno identifikovať predovšetkým v dôvodovej správe, kde sa v časti relevantnej pre toto konanie uvádza, že podmienka výkonu funkcie sudcu v trvaní desiatich rokov pre jeho zaradenie do disciplinárneho senátu je vyjadrená potrebou získania dostatočných odborných znalostí, teoretických vedomostí a skúseností z dlhoročného rozhodovania, čím sa má zabezpečiť kvalita a dôveryhodnosť disciplinárneho rozhodovania.

107. Ústavný súd nespochybňuje, že nástroje, ktorými sa v súdnych konaniach zabezpečuje alebo zvyšuje kvalita rozhodovania, sledujú legitímny cieľ, ktorým je dôveryhodnosť súdneho rozhodovania a v širších súvislostiach aj súdnej moci ako takej. Pochybnosti však v tomto prípade nevyvoláva prítomnosť legitímneho cieľa, ale vhodnosť zákonodarcom zvoleného prostriedku, resp. existencia jeho racionálnej väzby s ním deklarovaným cieľom. Ak účelom podmienky desaťročného výkonu funkcie sudcu pre jeho zaradenie do disciplinárneho senátu má byť získanie dostatočných odborných znalostí, teoretických vedomostí a skúseností z rozhodovania, pričom táto podmienka sa viaže na výkon funkcie sudcu na ktoromkoľvek súde v Slovenskej republike bez ohľadu na povahu agendy, ktorú daný sudca vykonával, potom vyvstáva prirodzená otázka, aké odborné znalosti, teoretické vedomosti a skúsenosti z rozhodovania daný sudca nadobudol alebo mohol nadobudnúť pre oblasť výkonu súdnej (právo)moci v disciplinárnych veciach. Inými slovami, rozhodovanie v iných a svojou povahou aj nepríbuzných agendách nevytvára záruky, že sudca získa odborné a teoretické znalosti vo veciach podľa čl. 142 ods. 2 písm. c) ústavy, keďže s touto agendou v rámci svojej rozhodovacej činnosti neprichádzal na všeobecnom alebo správnom súde do kontaktu. Samotná okolnosť znalosti prostredia a reálií výkonu súdnictva (v kontexte disciplinárnej zodpovednosti za jeho výkon) je ústavou predriešená tým, že u každého sudcu najvyššieho správneho súdu, ktorému (súdu) dotknutú agendu ústava zveruje, tým predmetnú znalosť zároveň predpokladá. Takú ústavnú prezumpciu zákon nemôže korigovať.

108. Navyše (a predovšetkým) je potrebné uviesť, že neexistuje žiaden ústavne ospravedlniteľný dôvod, pre ktorý by mal, resp. mohol byť ktorýkoľvek zo sudcov pridelených, preložených

alebo dočasne pridelených na najvyšší správny súd zákonom vylúčený z rozhodovania o tejto agende (inou otázkou je vnútorná organizácia práce na súde určená podľa zákonných kritérií rozvrhom práce tak, ako na každom inom súde). Platí teda, že ak môže sudca vykonávať svoju funkciu na najvyššom správnom súde po svojom pridelení, preložení alebo dočasnom pridelení na tento súd, nemôže ho zákon vylučovať z rozhodovania vo veciach, ktoré sú najvyššiemu správnemu súdu zverené priamo ústavou. Ak zákon takú reštrikciu upravuje [§ 7 písm. d), § 8 ods. 1 písm. d) disciplinárneho súdneho poriadku], oslabuje bez racionálneho zdôvodnenia personálny substrát najvyššieho správneho súdu na výkon jeho ústavou založenej právomoci, čím sa ocitá v pozícii nesúladu s čl. 2 ods. 2 a s čl. 142 ods. 2 písm. c) ústavy (prvý výrok tohto nálezu).

109. Ako *obiter dictum* možno uviesť, že tento záver platí v širšom kontexte pre výkon súdnictva na ktoromkoľvek súde, resp. aj vo vzťahu k všeobecne charakterizovanej pôsobnosti najvyššieho správneho súdu podľa čl. 142 ods. 1 ústavy, a to bez potreby vysvetľovania v tomto odôvodnení ústavnoprávnych súvislostí vo vzťahu k „len“ zákonom určenej (a zákonnou úpravou príslušnosti špecifikovanej) právomoci súdu (súdov). Pre posudzovaný prípad je totiž skôr označený ústavný nesúlad relevantne konštatovateľný aj bez analýzy ďalších kritérií.

110. Vzhľadom na konštatovaný nesúlad § 7 písm. d), § 8 ods. 1 písm. d) disciplinárneho súdneho poriadku s označeným článkami ústavy je potrebné ďalej uviesť, že odôvodnenie, ktoré viedlo k vysloveniu nesúladu § 7 písm. d), § 8 ods. 1 písm. d) a § 8 ods. 2 disciplinárneho súdneho poriadku je potrebné vztiahnuť aj na § 45 ods. 3 prvú vetu disciplinárneho súdneho poriadku ako priamo súvisiace ustanovenie s § 7 písm. d), § 8 ods. 1 písm. d) a § 8 ods. 2 disciplinárneho súdneho poriadku, a preto ho nemožno považovať za súladné s tými článkami ústavy, s ktorými je v nesúlade § 7 písm. d), § 8 ods. 1 písm. d) a 8 ods. 2 disciplinárneho súdneho poriadku (§ 89 zákona o ústavnom súde).

111. Vzhľadom na vyslovenie rozporu napadnutých ustanovení s označenými článkami ústavy už nie je potrebné konkrétne posúdenie aj z hľadiska ich (ne)súladu s čl. 141a ods. 1, čl. 141a ods. 6 písm. d), čl. 142 ods. 3 ústavy, keďže účel sledovaný navrhovateľmi sa vyslovením nesúladu napadnutých ustanovení naplnil, a preto v tejto časti nebolo navrhovateľom vyhovené. Pokiaľ ide o nevyhovenie návrhu v rozsahu námietkovo označeného čl. 48 ods. 1 ústavy, ústavný súd poukazuje na časť odôvodnenia tohto nálezu v bodoch 101 až 103 (tretí výrok tohto nálezu).

IV.4. Posúdenie namietaného nesúladu napadnutých ustanovení s čl. 1 ods. 1 ústavy:

112. Ústavný súd nevyhovel návrhu na vyslovenie nesúladu napadnutých ustanovení s čl. 1 ods. 1 ústavy, prípadne v spojení s týmto článkom. Je to tak preto, lebo porušenie čl. 1 ods. 1 ústavy navrhovatelia odôvodňujú poukazom na svojvoľný zásah národnej rady do princípu deľby moci. Z rozhodovacej činnosti ústavného súdu vyplýva, že nie každý ústavne nesúladný výsledok činnosti národnej rady pri realizácii jej zákonodarnej právomoci musí nevyhnutne znamenať aj svojvôľu, teda porušenie princípu právneho štátu, čo napokon pripúšťajú aj navrhovatelia. Vyslovením nesúladu napadnutých ustanovení s označenými článkami ústavy nastali právne dôsledky vyplývajúce z čl. 125 ods. 3 ústavy, čím sa naplnil účel sledovaný návrhom skupiny poslancov, a preto by (z pohľadu normatívnych účinkov derogačného nálezu ústavného súdu) bolo nadbytočné analyzovať napadnuté ustanovenia aj z pohľadu, či ich prijatím sa národná rada (ne)dopustila svojvoľného konania (tretí výrok tohto nálezu).

V.
Vyhlásenie a účinky nálezu

113. Podľa čl. 125 ods. 3 ústavy ak ústavný súd svojím rozhodnutím vysloví, že medzi právnymi predpismi uvedenými v odseku 1 je nesúlad, strácajú príslušné predpisy, ich časti, prípadne niektoré ich ustanovenia účinnosť. Orgány, ktoré tieto právne predpisy vydali, sú povinné do šiestich mesiacov od vyhlásenia rozhodnutia ústavného súdu uviesť ich do súladu s ústavou, ústavnými zákonmi a medzinárodnými zmluvami vyhlásenými spôsobom ustanoveným zákonom. Ak tak neurobia, také predpisy, ich časti alebo ustanovenia strácajú platnosť po šiestich mesiacoch od vyhlásenia rozhodnutia.

114. Podľa čl. 125 ods. 6 ústavy rozhodnutie ústavného súdu vydané podľa odsekov 1, 2 a 5 sa vyhlasuje spôsobom ustanoveným na vyhlasovanie zákonov. Právoplatné rozhodnutie

ústavného súdu je všeobecne záväzné.

115. Podľa § 68 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodnutia ústavného súdu v konaní o súlade právnych predpisov, v konaní o súlade medzinárodných zmlúv, v konaní o súlade predmetu referenda, v konaní o výklade ústavy a ústavných zákonov, v konaní o sťažnosti proti výsledku referenda, v konaní o sťažnosti proti výsledku ľudového hlasovania, v konaní o uvoľnení funkcie prezidenta a v konaní o neplatnosti právnych predpisov sa vyhlasujú v Zbierke zákonov Slovenskej republiky v rozsahu ustanovenom týmto zákonom.

116. Napadnuté ustanovenia, ktorých nesúlad s predmetnými referenčnými normami ústavný súd vyslovil vo výrokoch 1 a 2 tohto nálezu, strácajú podľa § 91 ods. 1 zákona o ústavnom súde účinnosť dňom vyhlásenia nálezu v Zbierke zákonov Slovenskej republiky a platnosť za podmienok ustanovených v § 91 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

117. Úlohou národnej rady bude do šiestich mesiacov od vyhlásenia tohto nálezu v Zbierke zákonov Slovenskej republiky uviesť napadnutý právny predpis do súladu s príslušnými článkami ústavy. Pritom bude viazaná právnym názorom vysloveným v tomto náleze. Ústavný nesúlad sa odstráni buď celkovým zrušením nesúladných ustanovení (pričom rovnocenný účinok sa dosiahne aj bez akéhokoľvek legislatívneho zásahu podľa čl. 125 ods. 3 ústavy, § 91 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde – k tomu pozri nasledujúci odsek), alebo zmenou napadnutého právneho predpisu, ktorá musí byť v súlade s právnym názorom ústavného súdu vyjadreným v tomto náleze.

118. Možno dodať, že zákon je (v súlade s *ratio decidendi* tohto nálezu) použiteľný aj v nálezom priamo (po strate účinnosti derogovaných ustanovení) formovanej textuálnej podobe, teda bez jeho ďalšej úpravy, a to bez ohľadu na takto generovanú legislatívno-formulačnú nedokonalosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. septembra 2026

Ivan Fiačan v. r.
predseda Ústavného súdu
Slovenskej republiky

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky, správca obsahu a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je
Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Račianska 71, 813 11 Bratislava,
tel.: +421 2 888 91 864, +421 2 888 91 865, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.